

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA FILOZOFICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2024

Bc. Tereza Rýdlová

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

**Lady Mary Wroth v kontextu alžbětinské
a jakobínského literární kultury**

Bc. Tereza Rýdlová

Plzeň 2024

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra filozofie

Studijní program Humanitní studia

Studijní obor Humanitní studia

Diplomová práce

**Lady Mary Wroth v kontextu alžbětinské
a jakobínské literární kultury**

Bc. Tereza Rýdlová

Vedoucí práce:

PhDr. Martina Kastnerová, PhD.

Katedra filozofie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2024

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, 30. dubna 2024

.....

vlastnoruční podpis

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala vedoucí mé diplomové práce PhDr. Martině Kastnerové, PhD., a to za odborné vedení této práce, veškerou pomoc, cenné rady, čas a zejména trpělivost, kterou mně a této práci věnovala.

Abstrakt

Práce se bude soustředit na v českém prostředí dosud nepříliš reflektovanou autorku anglické jakobínské éry – Lady Mary Wroth. Její dílo bude analyzováno v obecnějším literárně historickém a biografickém rámci, který je pro její dílo určující. Práce se zaměří na autorčinu interpretaci ženské literární a společenské pozice (vnitřní svět, reflexe a zpracování žalu, sounáležitost a sdílení v rámci ženského společenství, vyrovnání se s utrpením atd.).

Klíčová slova

Lady Mary Wroth, Mary Wroth, alžbětinská literární kultura, jakobínská literární kultura

Abstract

The aim of this thesis is to introduce an author of the English Jacobean era – Lady Mary Wroth, who has not been well reflected in the Czech environment yet. Her work will be analyzed in a more general literary-historical and biographical framework that is defining for her work. In this thesis I will introduce the author's interpretation of the female literary and social position (inner world, reflection and processing of grief, belonging and sharing within the female community, coping with suffering etc.).

Key words

Lady Mary Wroth, Mary Wroth, Elizabethan literary culture, Jacobean literary culture

OBSAH

ÚVOD	10
1 ALŽBĚTA I., JAKUB I. A ROZVOJ ALŽBĚTINSKÉ A JAKOBÍNSKÉ LITERÁRNÍ KULTURY	12
1.1 Alžběta I.....	12
1.2 Jakub I.....	15
1.3 Literatura v alžbětinském a jakobínském období	17
1.4 Ženské autorky v alžbětinské literární kultuře.....	20
2 LADY MARY WROTH	26
2.1 Mládí a dospívání	26
2.2 Manželství s Robertem Wrothem	29
2.3 Vztah s Williamem Herbertem	36
2.4 Poslední roky života Mary Wroth.....	38
3 LITERÁRNÍ TVORBA MARY WROTH.....	39
3.1 Počátky literární tvorby Mary Wroth	39
3.2 Literární vzory Mary Wroth	40
3.2.1 Philip Sidney	40
3.2.2 William Herbert.....	43
3.2.3 William Shakespeare	45
3.3 The Countess of Montgomery's Urania	49
3.4 Pamphilia to Amphilanthus	52
3.5 Love's Victory	54
4 ŽENY V KONTEXTU DĚL MARY WROTH	56
4.1 Stálost lásky žen	56
4.2 Reflexe a zpracování žalu, externalizace utrpení	65
4.3 Vnitřní světy žen, sounáležitost v rámci ženského společenství	71

5	ZÁVĚR.....	75
6	RESUMÉ.....	77
7	SEZNAM LITERATURY	78

ÚVOD

V této diplomové práci se budu věnovat autorce spadající do alžbětinské, respektive jakobínské literární éry – Lady Mary Wroth, která je v českém prostředí dosud reflektována spíše zřídka. Autorka a její díla budou analyzována v literárně historickém kontextu, zaměřím se na její život a zejména pak na její literární kariéru. Pozornost bude věnována jejím literárním vzorům, nejznámějším dílům a následně ženským postavám v kontextu jejího díla. Skrze analýzu jednotlivých děl představím témata, kterým se Wroth ve svých knihách věnuje. Konkrétně se zaměřím na téma stálosti ženské lásky, následně způsob, jakým se ženské postavy v dílech Wroth vyrovnávají s bolestí a utrpením a v poslední řadě bude v kontextu autorčinych děl představen také koncept přátelství a sounáležitosti žen.

Hlavním důvodem pro výběr tohoto tématu bylo malé či žádné povědomí o Lady Mary Wroth v českém prostředí. Problematika ženských autorek a potažmo i Mary Wroth začala být více aktuální zejména v posledních čtyřiceti letech, a to hlavně v zahraničí. Jmenovitě se Mary Wroth zabývají například Mary Ellen Lamb, Naomi J. Miller, Alison Findlay či Margaret Hannay. Této problematice jsou věnovány četné knihy či vědecké studie, které se na samotnou Mary Wroth a její díla zaměřují z různých úhlů pohledu. Naproti tomu česky psaných publikací na toto téma neexistuje mnoho. V českém prostředí se bádání o rodně Sidney podrobněji věnuje zejména Martina Kastnerová.

Co se týče akademických prací, na podobně zaměřené téma vznikla pouze jedna česky psaná diplomová práce a myslím si, že by si Mary Wroth nejen v českém prostředí zasloužila daleko více pozornosti, než kolik se jí momentálně dostává. Ve svých dílech se Wroth věnuje tématům, která se vymykají soudobé literární tradici. Ta byla definována zejména mužskými autory a jejich díla převážně zobrazovala ženy jako nestálé a nevěrné. Wroth však tento koncept převrací a ve svých dílech zobrazuje právě ženy jako ty, které jsou v lásce stálejší. Předestírá nám tak zcela jiný pohled na ženy a věnuje se neobvyklým tématům, jako je

například právě stálost ženské lásky. Také neobvyklost témat autorčiných děl byla motivací pro sepsání této diplomové práce.

Pro tuto práci bude stěžejní výše zmíněná analýza a interpretace děl Mary Wroth. Na jednotlivých pasážích z děl budou reflektovány ženské postavy a problémy, se kterými se v dílech Wroth postavy potýkají. Témata, kterým se v kontextu děl Wroth budu věnovat, budou následně rozřazena do jednotlivých podkapitol, aby tvořily jednotné celky. Práci jsem rozdělila do několika dílčích kapitol. V první kapitole se krátce věnuji alžbětinské a jakobínské éře, abych tak nastínila období, v němž Wroth žila a působila. Konkrétně se zaměřuji na královnu Alžbětu I. a krále Jakuba I., podrobněji rozvedena je také alžbětinská literární kultura a postavení žen v ní. Ve druhé kapitole se zaměřuji na autorku samotnou a její život, podrobně je zde rozebráno její mládí, dospívání a vztahy. Ve třetí kapitole se zaměřuji na její literární činnost, věnuji se zde jejím literárním předchůdcům a současníkům, kteří ji v její tvorbě ovlivnili, a prostor zde dostanou i tři její díla, přičemž každé bude představeno v samostatné podkapitole.

Ve čtvrté kapitole, která je pro tuto práci stěžejní, provedu podrobnou analýzu děl Mary Wroth právě se zaměřením na ženské postavy. Konkrétně se bude jednat o tři podkapitoly, ve kterých budu na jednotlivých pasážích z děl analyzovat ženské postavy z pohledu Mary Wroth a interpretovat témata, která jsou pro její tvorbu specifická. První podkapitola se bude věnovat ženské stálosti v lásce, druhá bude věnována utrpení žen a jejich způsobům vyrovnávání se s bolestí a třetí podkapitola bude zaměřena na ženské přátelství a ženskou sounáležitost.

Primárními zdroji pro tuto práci budou původní autorská díla Mary Wroth, tedy román *The Countess of Montgomery's Urania* z roku 1621, sbírka sonetů *Pamphilia to Amphilantus* a tragikomedie *Love's Victory*. Pozornost budu ale taktéž věnovat sekundární literatuře, interpretačním dílům o knihách Wroth či vědeckým studiím k této problematice. Nejvíce stěžejní pro mě bude dílo *Re-reading Mary Wroth*, ale i další zejména anglicky psaná literatura na toto téma. Částečně budu čerpat také z česky psané literatury, konkrétně z knih *Poezie jako vyprávění příběhů* a *Profesionalizace literární kultury* Martiny Kastnerové.

1 ALŽBĚTA I., JAKUB I. A ROZVOJ ALŽBĚTINSKÉ A JAKOBÍNSKÉ LITERÁRNÍ KULTURY

Na začátku této práce představím historické období, ve kterém se Mary Wroth narodila a v němž působila. Metodicky čerpám z prací nejvýraznějšího představitele nového historismu Stephena Greenblatta. Dle něj jsou literární díla ovlivněna dobovými kontexty, nevznikají izolovaně a pronikají do nich životy jednotlivých autorů. V tomto ohledu je nutné dodat, že samotné dílo Mary Wroth je založeno na principu zrcadlení. Wroth ve svých dílech zrcadlí nejen svůj vlastní život, ale i životy jejích blízkých a zároveň také události odehrávající se v období, kdy byla Wroth literárně aktivní.¹ Z tohoto důvodu jsem se rozhodla do práce zařadit kapitolu věnovanou právě historickému kontextu.

1.1 Alžběta I.

Pro toto historické určení je pro nás klíčový rok 1558, kdy na anglický trůn nastupuje nová nastupuje královna Alžběta I.² Alžběta byla dcerou dřívějšího krále Jindřicha VIII., který pocházel z královské linie, její matka pak pocházela z řad anglické šlechty.³ Jednalo se o poslední královnu z dynastie Tudorovců. Tato dynastie panovala v Anglii přes sto let. Právě Alžbětin otec Jindřich se stal za své vlády váženým králem a zasloužil se o vzestup a zvýšení prestiže anglického dvora, ať už co se týče oblasti diplomatické, společenské či kulturní.⁴ Nutno je také podotknout, že již Jindřich VIII. připravil úrodnou půdu pro pozdější literáty alžbětinského a jakobínského období. Nejen, že se na svém dvoře mohl pyšnit zručnými sochaři, malíři či vzdělanci, zejména jeho dvořané napomohli tomu, aby se anglická literatura mohla stavět bok po boku té

¹ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*. Hermés (Pavel Mervart). Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2018. ISBN 978-80-7465-301-8, s. 93.

² KERMODE, Frank. *The Age of Shakespeare*. New York: Modern Library, 2005. ISBN 978-0-8129-7433-1, s. 11.

³ MAUROIS, André. *A History of England*. Londýn: Jonathan Cape, 1937. ISBN 978-0370002286. Vydání z tohoto roku nemá ISBN. Vloženo je ISBN vydání z roku 1975, s. 233.

⁴ HILSKÝ, Martin. *Shakespearova Anglie: portrét doby*. Praha: Academia, 2020. ISBN 978-80-200-3168-6, s. 22.

evropské. Zároveň to byli právě Jindřichovi dvořané Thomas Wyatt a Henry Howard, kteří se zasloužili o vznik žánru anglického sonetu. Právě jejich zásluhou byly do Anglie dovezeny sonety Francesca Petrarca a zasloužili se také o jejich překlad.⁵

Alžběta nastupuje na trůn po své předchůdkyni Marii, která je dodnes pro svou krutost velmi rozporuplnou postavou anglické historie. Přirozeně se objevovaly obavy z nástupu další ženské královny na trůn. Stejně jako v ostatních zemích Evropy i v Anglii přetrvávalo přesvědčení, že panovníkem by měl být muž, ženy byly ve svém jednání považovány za méně racionální než muži, tudíž převládal názor, že by neměly vládnout.⁶ Anglický lid nicméně novou královnou jednohlasně a s radostí přijal a s postupem času si nová královna získala loajalitu téměř celého svého národa.⁷

Alžběta byla diametrálně jiná než její zesnulá sestra Marie, což se projevovalo také na jejím dvoře. Byla si velmi dobře vědoma, jak důležité je udržovat si svoji pověst neposkvrněnou. Na jejím dvoře často odehrávaly hostiny, plesy nebo lovy, které byly sice veselé, ale ve vši počestnosti. Královna byla i velmi kulturně založená, kromě její záliby v tanci a hraní na hudební nástroje (například loutnu) byla nakloněna i divadlu. Nemáme sice zmínky, že by Alžběta navštěvovala některé z nově založených veřejných divadel, ale je známo, že na svůj dvůr zvala kromě jiných i samotného Williama Shakespeara a jeho společníky, a to za účelem představení, která si královna oblíbila a stala se na dvoře jakousi nepsanou tradicí k různým příležitostem. Kultura tudíž na Alžbětině dvoře vzkvétala.⁸

V souvislosti s kulturním životem na dvoře Alžběty I. je také nutno zmínit ekonomický vzrůst za doby její vlády. Byla to právě ekonomická expanze Anglie, která v tomto období zapříčinila pokrok nejen ve vědě, ale

⁵ HILSKÝ, Martin. *Shakespeareova Anglie: portrét doby*, s. 23.

⁶ GREENBLATT, Stephen. Introduction. In: GREENBLATT, Stephen (ed.). *The Norton Shakespeare*. 2. vydání. New York: W. W. Norton & Company, 2008, s. 1-78. ISBN 978-0-393-92991-1, s. 16-18.

⁷ MAUROIS, André. *A History of England*, s. 233.

⁸ BORMAN, Tracy. *Tudorovci: soukromý život proslulé britské dynastie*. Přeložila Lucie JOHNOVÁ. Praha: Ikar, 2017. ISBN 978-80-249-3255-2, s. 357, 373-376.

i v renesančním umění a literatuře. Alžbětinské období produkovalo zejména literáty a dramatiky, už méně však například malíře. Oblíbenost si v tomto období získala hlavně již výše zmiňovaná divadla a do podvědomí se dostaly hry slavných dramatiků, jako například již výše zmíněného Williama Shakespeara, Bena Jonsona nebo Christophera Marlowa.⁹

Alžběta I. se po dobu své vlády prezentovala jako matka anglického lidu, která celý svůj život zaslíbila své zemi, tudíž není divu, že Anglie vzkvétala. Její sebevědomí jakožto panovnice se povzneslo výš i díky porážce své dávné sokyně, skotské královny Marie Stuartovny. Skrze tuto porážku byla pak Alžběta schopna navázat kontakt s Mariiným synem Jakubem I. a později společně uzavřeli spojenectví, které mu pravděpodobně později zajistilo vládu.¹⁰ Alžběta se totiž nikdy nevdala a setkávala se tudíž s obavami ohledně nástupnictví. Později také zjistila, že děti již mít nemůže, a to její rozhodnutí se nevdát zpečetilo. Její poradci však situaci obrátili a ujistili se, že bude oslavována za to, že se provdala za svou zemi.¹¹

Alžbětina síla spočívala také v tom, že nebyla příznavcem válek a pokud už do nějaké vstoupila, bylo to pouze v případě nouze. Než aby se účastnila válek, byla spíše ochotna propůjčit na ně peníze či případně vojska. Mohli bychom říci, že ve velmi složitém a krutém období, kdy byla obklopena silnými a bojovnými mocnostmi, se Alžběta držela své strategie a nezpůsobila tak Anglii žádné velké škody, protože po válkách netoužila.¹²

Musela však mnohdy čelit útokům na její osobu, potýkat se také musela s krizí ze strany Španělska a někdejšího švagra Alžběty Filipa II., který měl do Anglie vyslat své loďstvo. Alžběta se tudíž rozhodla zmobilizovat síly a měla v plánu Filipovu invazi odrazit, dokonce se údajně měla osobně zúčastnit příprav k boji.

⁹ KALLEN, Stuart A. *Elizabethan England*. San Diego: Reference Point Press, 2012. ISBN 978-1601524843, s. 11.

¹⁰ BORMAN, Tracy. *Tudorovci: soukromý život proslulé britské dynastie*, s. 410-414.

¹¹ KERMODE, Frank. *The Age of Shakespeare*, s. 23.

¹² MAUROIS, André. *A History of England*, s. 234.

Odražení ale nakonec nebylo potřeba, španělskému vojsku se invaze nepodařila a Alžběta byla následně oslavována za její odvalu.¹³

Alžběta však postupně stárla a stále častěji se uchýlovala do ústranní. Dvořané viděli, že je královský dvůr zanedbáván a stále více lidí upínalo své naděje ke skotskému králi Jakubu VI., který měl být Alžbětiným nástupcem. Královna viděla upadat věrnost svých poddaných, a to bylo nejspíše důvodem její pozdější hluboké deprese a stáhnutí se do sebe a svého vlastního světa.¹⁴ Před svou smrtí ještě stihla oznámit svým poradcům, že by se jejím nástupcem měl stát právě skotský král Jakub. 24. března roku 1603 královna Alžběta I. umírá.¹⁵

1.2 Jakub I.

Ještě toho stejného dne nastupuje na královský trůn její následovník, syn Marie Stuartovny, Jakub I., jehož vládu si zde také krátce představíme.¹⁶ Poslední roky vlády královny Alžběty nepatřily mezi nejradostnější, ona sama chřadla, národ se vyrovnával s inflací, a tudíž se Jakobovi jakožto novému králi při nástupu na trůn dostalo velkolepého přivítání, ačkoli později anglický lid na Alžbětinu vládu stále nostalgicky vzpomínal.¹⁷

Stejně jako jeho předchůdkyně Alžběta se Jakub snažil vést svou vládu umírněně a můžeme říci, že sám sebe považoval za mírumilovného krále, jehož cílem byl nejen mír mezi národy, ale také náboženská svoboda. Za své vyznání neměl být za jeho vlády nikdo trestán či pronásledován. Po vzoru Alžběty se i Jakub snažil pasovat do role „manžela své země“, každopádně měl v plánu své panování rozšířit kromě Anglie i na své rodné Skotsko a koruny spojit. Mnohé Jakobovy návrhy však vzbuzovaly v anglickém lidu, a hlavně v parlamentu pochyby. Parlament dával Jakobovi jasně najevo, že nemá plné pravomoci na to zasahovat do politických záležitostí.¹⁸

¹³ GREENBLATT, Stephen. Introduction. In: GREENBLATT, Stephen (ed.). *The Norton Shakespeare*, s. 21.

¹⁴ BORMAN, Tracy. *Tudorovci: soukromý život proslulé britské dynastie*, s. 429-443.

¹⁵ GREENBLATT, Stephen. Introduction. In: GREENBLATT, Stephen (ed.). *The Norton Shakespeare*, s. 25.

¹⁶ MAUROIS, André. *A History of England*, s. 267.

¹⁷ KERMODE, Frank. *The Age of Shakespeare*, s. 25.

¹⁸ HILSKÝ, Martin. *Shakespearova Anglie: portrét doby*, s. 60, 65-66.

Jakub I. zdaleka nedosáhl takové popularity, jako jeho předchůdkyně Alžběta. Životní styl nového anglického krále byl velmi finančně nákladný, jelikož za jeho vlády neexistoval jeden soudržný královský dvůr, nýbrž v podstatě tři oddělené dvory, přičemž na každém tomto menším dvoře „vládl“ někdo jiný. První byl přirozeně určován Jakubem I., druhý jeho synem a následníkem Jindřichem a třetí královnou a manželkou Jakuba, Annou. Zároveň vydával král Jakub mnoho peněz i na své vlastní dluhy, které se jen hromadily.¹⁹

Kromě splácení svých dluhů měl také ve zvyku pořádat předražené slavnosti a hostiny, které se diametrálně lišily od slavností za dob Alžběty I.²⁰ Údajně měly být jeho slavnosti až vulgární a nezřízené, dokonce se šířily i zmínky o možných nevhodných sexuálních aktivitách na dvoře.²¹ Také lid vnímal Jakuba diametrálně jinak než svou předchozí královnu. Jakub se sice snažil si přízeň anglického lidu udržet, příliš se mu to ale nedařilo. O svých nových poddaných a jejich zvyklostech prakticky nic nevěděl a ani se jim nesnažil porozumět. Pravděpodobně očekával, že to, co fungovalo ve Skotsku, bude fungovat i v Anglii a že bude svými novými poddanými vychvalován, ale později byl spíše vnímán jako vetřelec.²²

Nejen zvyklosti na královském dvoře, ale i samotná vláda Jakuba I. by se dala považovat za velmi diskutabilní. Nový král totiž vládnutí nechával více na svých poradcích, než aby vládl sám. Poradce, kteří mu pomáhali vládnout, si vybíral mezi svými oblíbenci a na jejich schopnosti již tolik nehleděl.²³ Jakub si také nehodlal upřít své záliby, kterým se chtěl věnovat. Byl vášnivým lovcem a z tohoto důvodu na dvoře moc času netrávil.²⁴

¹⁹ GREENBLATT, Stephen. Introduction. In: GREENBLATT, Stephen (ed.). *The Norton Shakespeare*, s. 27.

²⁰ HILSKÝ, Martin. *Shakespearova Anglie: portrét doby*, s. 112.

²¹ GREENBLATT, Stephen. Introduction. In: GREENBLATT, Stephen (ed.). *The Norton Shakespeare*, s. 27.

²² MAUROIS, André. *A History of England*, s. 268.

²³ MAUROIS, André. *A History of England*, s. 273.

²⁴ KERMODE, Frank. *The Age of Shakespeare*, s. 25.

Co naopak na jakubovském dvoře vzkvétalo a je třeba vyzdvihnout, byla vizuální kultura. Za dob Jakuba I. se rozmohl trend manýristických zahrad a také dvorských masek či maškarád a celkově jakubovský dvůr napomohl pozdějšímu rozvoji manýrismu a pozdní renesanční kultury. Celkově bychom ale na základě předchozích odstavců mohli Jakubovu vládu charakterizovat jako velmi rozporuplnou.²⁵

1.3 Literatura v alžbětinském a jakobínském období

Co se týče anglické literární kultury v období 2. poloviny 16. a 1. poloviny 17. století, jedná se o velmi příznivé období pro její rozvoj, ať už mluvíme o oblasti historicko-politické, tak i v oblasti společensko-kulturní. Významně se v této době rozvíjí nejen poezie a drama, setkáváme se zároveň se zájmem o básnictví jako takové a velká pozornost je věnována zejména teorii básnictví a konkretizaci toho, co básnictví vlastně je. V tomto období jsou psány kratší i delší spisy, které postupně určují podobu anglicky psané poezie. Nutno ovšem zmínit, že poezií není myšlena pouze veršovaná tvorba. Poezie do sebe zahrnuje i prozaické texty a zároveň také básnictví jak lyrické, tak epické i drama.²⁶

Básník alžbětinské doby nebyl pouze literátem, jednalo se o komplexní osobu, která v sobě zahrnovala intelektuála, literáta, řečníka, ale zároveň též tvůrce fiktivních světů a často je spojován také s činností apologetickou, kdy básnictví obhájí pro jeho morální účinek, společenskou prospěšnost či všeobecnou kultivaci anglicky psané literatury. V této době se totiž klade důraz na literaturu psanou v národních jazycích. Tato nakloněnost k psaní v lidových jazycích je zakořeněna již u Danta, dle nějž je tvorba v lidovém jazyce ta původní, přirozená, a tím pádem i nejvznešenější.²⁷

Psaní v lidovém jazyce posilovalo politickou a kulturní autonomii Anglie a zároveň jde o společensky užitečnou disciplínu, která je významná zejména

²⁵ HILSKÝ, Martin. *Shakespearova Anglie: portrét doby*, s. 114.

²⁶ KASTNEROVÁ, Martina. *Profesionalizace literární kultury: alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*. I. vydání. Hermés (Pavel Mervart). Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2016. ISBN 978-80-7465-203-5, s. 15-16.

²⁷ KASTNEROVÁ, Martina. *Profesionalizace literární kultury: alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*, s. 15-18.

pro svůj mravní účinek. Philip Sidney ve své *Obraně básnictví* poukazuje na fakt, že právě anglický jazyk má obrovský potenciál a dle něj se prý nejvíce hodí pro uctění poezie. Právě Sidney je pak jedním z autorů, kteří kultivují anglickou poezii.²⁸

Nutné je také podotknout, že v alžbětinském literárním prostředí se rozhodně neodsouvaly na druhou kolej tradiční texty. Hojně byl čten například Horatius či Aristoteles, mezi oblíbené autory ale patřili i kontinentální autoři jako Michel de Montaigne nebo Erasmus Rotterdamský. Angličtí básníci jsou s těmito autoritami velmi dobře obeznámeni, nicméně jsou vůči nim zároveň poměrně kritičtí a snaží se od těchto textů spíše osamostatnit a dosáhnout určité literární svébytnosti. Antické texty jsou sice v hojné míře překládány do anglického jazyka, ale převažuje zde tendence přenést do anglického prostředí autority nové, kontinentální.²⁹

Právě v souvislosti s antickou tradicí je pak pojímán i básník jako takový. Jak bylo již výše zmíněno, básník je prezentován jako tvůrce, který tvoří svá díla stejně, jako božstva tvoří vesmír. Básník ve svém díle formuluje metafory, své myšlenky a abstraktní svět posunuje do fyzické roviny skrze děj, postavy či místo, kde se děj odehrává a jelikož báseň a básníka je nemožné od sebe oddělit, stává se báseň či jakékoliv jiné dílo vyjádřením básníka samotného a jeho bytí.³⁰

Důležitou roli v období alžbětinské literatury nepochybně hrálo mecenášství, které bylo v té době nezbytné. Alžbětinstí autoři neprodávali své knihy, ale žili právě z darů od svých patronů, kterým své knihy věnovali.³¹ Mohli bychom říci, že se jednalo o jakousi dohodu mezi patronem a literátem, kdy patron poskytuje autorovi finanční jistotu a prestiž a spisovatel mu na oplátku nabízí svou věrnost a zachování slávy svého mecenáše. Významnými mecenáši této doby a oblasti byli například Mary Sidney Herbert, která podporovala hlavně obdivovatele

²⁸ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 21.

²⁹ KASTNEROVÁ, Martina. *Profesionalizace literární kultury: alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*, s. 21.

³⁰ KASTNEROVÁ, Martina. *Profesionalizace literární kultury: alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*, s. 23.

³¹ MAUROIS, André. *A History of England*, s. 257.

jejího bratra Philipa Sidneyho, nebo pak její syn William Herbert, který byl mecenášem například Bena Jonsona či Williama Shakespeara.³²

Důležité je také v kontextu alžbětinské literární kultury zmínit pojem self-fashioning, koncept, který pojmenoval americký literární historik Stephen Greenblatt. Jednalo se o vytvoření své vlastní nejen profesní identity za pomoci poezie a děl napsaných konkrétním básníkem. Autoři cíleně a vědomě dávají najevo své společenské postavení, životní osudy, angažovanost na dvoře a v politice, a to skrze svá díla. Jako nejvýraznější příklad básníka praktikujícího self-fashioning bychom mohli uvést právě již výše zmiňovaného Philipa Sidneyho, reprezentativním příkladem by mohl být ale i například dramatik Ben Jonson.³³

Co se týče fyzické podoby anglicky psané literatury alžbětinského období, nacházíme se v době, kdy již byl vynalezen knihtisk. V Anglii se každopádně ještě dlouhou dobu poté zachovala i kultura rukopisná, která se šířila po boku tištěných knih. Rukopisy se pak dělily do tří základních kategorií. Tou první byly rukopisy psané přímo autory, druhá kategorie zahrnovala texty přepsané profesionálními přepisovači knih a třetí kategorie obsahovala přepisy pořizené samotnými čtenáři. Konkrétně rukopisy samotných autorů byly velmi hodnotné, často sloužily jako dar pro mecenáše daného autora. Autentické byly také tím, že nepodléhaly cenzuře, proto se rukopisným způsobem šířily například i satirické texty či hanopisy obsahující nejrůznější pomlvy.³⁴

Čtenáři anglicky psané literatury v této době zpravidla neměli ve zvyku číst si pouze v poklidu domova. Stejně jako dnes, i dříve se četlo na nejrůznějších místech, postelemi či zahradami počínaje, přes kostely, hospody, lodě a kavárny konče. S vzrůstajícím důrazem na lidskou individualitu a soukromí rostl také počet nově vzniklých soukromých komor, takzvaných closetů. Jednalo se o malé soukromé komůrky, které se postupem času staly nejčastějším místem ke čtení.

³² KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 75-76.

³³ KASTNEROVÁ, Martina. *Profesionalizace literární kultury: alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*, s. 18-19.

³⁴ HILSKÝ, Martin. *Shakespeareova Anglie: portrét doby*, s. 173.

Čtení v těchto malých místnostech zakomponovaných v domech i sídlech bylo zejména záležitostí žen. Tiché, soukromé a soustředěné čtení částečně nahradilo fenomén čtení nahlas na veřejných prostranstvích a stávalo se čím dál tím populárnějším. Veřejné čtení však nevymizelo úplně. Mnohé rodiny měly například ve zvyku předčítat svým příbuzným Bibli, ve veřejných hospodách probíhalo čtení písní a pamfletů a na alžbětinském dvoře bylo zvykem veřejné čtení pro návštěvníky z cizích zemí.³⁵

Pokud bychom tedy alžbětinskou literární kulturu chtěli nějak shrnout, jedná se o období, které se zabývá poezií, ale i samotným konceptem poezie a jejím vymezením. Reflektována je zde také postava básníka jakožto tvůrce fiktivních světů a zároveň je zde kladen důraz na roli poezie ve společnosti a její morální účinek na ni. Poezie je v alžbětinském pojetí neodmyslitelně spjata také s rétorikou a co je pro anglické prostředí nejvíce specifické je jeho pojetí emocí které v nás poezie vyvolává. Pravděpodobně nejdůležitější aspekt těchto emocí je pak pro alžbětinské autory jejich autentičnost.³⁶

1.4 Ženské autorky v alžbětinské literární kultuře

Mnozí feminističtí kritici nacházejí počátek bádání o autorkách alžbětinské doby v momentě vydání díla *A Room of One's Own* autorky Virginie Woolf. Ta ve svém díle totiž poprvé používá termín *Shakespearova sestra* jakožto ženská autorka a současnice Williama Shakespeara.³⁷ Až v posledních čtyřiceti letech³⁸ však kritici znovuotevřeli otázku ženských renesančních autorek, Shakespearových sester, ačkoli ony samy by samy sebe nejspíše tímto označením nepopsaly a pravděpodobně by popřely jakoukoli spojitost s tímto slavným dramatikem.³⁹

³⁵ HILSKÝ, Martin. *Shakespearova Anglie: portrét doby*. S. 174-175.

³⁶ KASTNEROVÁ, Martina. *Profesionalizace literární kultury: alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*, s. 24.

³⁷ MILLER, Naomi J. "Not Much to Be Marked": Narrative of the Woman's Part in *Lady Mary Wroth's Urania*. *Studies in English Literature, 1500-1900* [online]. 1989, 29(1), 121-137 [cit. 2024-03-30]. Dostupné z: <https://doi.org/10.2307/450457>, s. 121.

³⁸ V knize Randalla Martina je uveden časový horizont posledních třiceti let. Jelikož kniha byla vydána v roce 2014, dnes už je to tedy čtyřicet let.

³⁹ MARTIN, Randall (ed.). *Women Writers in Renaissance England: An Annotated Anthology*. 3. vydání. New York: Routledge, 2014. ISBN 978-1-4082-0499-3, s. IX.

Renesanční autorky nebyly Shakespearovy sestry v doslovném slova smyslu, rozhodně bychom je nemohli popsat jako excentrické pateticky izolované ženy, které se zmítají v patriarchálním světě a jsou spíše pasivními osobnostmi. Právě naopak, jednalo se o produktivní a zaujaté autorky, které patřily do čtenářských a spisovatelských komunit a aktivně se účastnily jejich aktivit, ačkoli by někteří mohli namítat, že literární svět patřil v této době hlavně mužům.⁴⁰ Nutno také podotknout, že většina těchto renesančních autorek ani neskrývala, že jsou ženskými autorkami. Jen mylně bychom se domnívali, že snad psaly pod mužskými pseudonymy, ačkoli některá díla se objevovala pouze s iniciálami či anonymně.⁴¹

Běžnou praxí ale bylo šíření děl ženských autorek skrze rukopisy a nikoli jako oficiální tištěná díla. Oficiální publikace díla by totiž mohla degradovat reputaci autora, obzvláště pokud se jednalo o osobu z řad šlechty či o ženu. V této době existovalo určité stigma ohledně tisku a publikování děl. Publikace totiž vystavila díla různorodému publiku a z tohoto důvodu některé autorky upřednostňovaly šíření právě formou rukopisů, které se dalo lépe kontrolovat. Nejspíše i Mary Wroth váhala, zdali má své dílo *The Countess of Montgomery's Urania* publikovat. Pravděpodobně ale byla k publikaci přesvědčena svou tetou Mary Sidney Herbert, která svým jménem na titulní straně knihu zaštitila.⁴²

Ačkoli bychom mohli očekávat, že pozici ženských autorek nějakým způsobem napomohlo to, že hlavou Anglie byla v popisovaném období žena, nebylo tomu tak. Teoreticky by sice královna Alžběta mohla představovat vzor pro raně moderní anglické autorky, opak byl ale pravdou. Alžběta těmto ženám v praxi nebyla motivací k tomu, aby se aktivněji podílely na veřejném životě. Ve skutečnosti mohla pozice ženy jakožto královny zvýšit společenský tlak na běžné ženy. Ačkoli byla královna ukázkovým příkladem vzdělané dámy, na

⁴⁰ MARTIN, Randall (ed.). *Women Writers in Renaissance England: An Annotated Anthology*, s. X.

⁴¹ MARTIN, Randall (ed.). *Women Writers in Renaissance England: An Annotated Anthology*, s. 1.

⁴² LAMB, Mary Ellen. Introduction. In: WROTH, Mary. *The Countess of Montgomery's Urania*. Tempe: Arizona Center for Medieval and Renaissance Studies, 2011, s. 1-33. ISBN 978-0-86698-451-5, s. 6.

základě nátlaku ze strany svých mužských poradců se podřídila kulturním a společenským předsudkům a nepodnikla v podstatě žádné kroky k tomu, aby nějak podpořila ženskou vzdělanost či aby se pozice běžných žen zlepšila.⁴³

Raně moderní anglické autorky byly také často nuceny omezit své psaní pouze na takové žánry, které byly pro ženu té doby společensky přijatelné. Mělo se jednat zejména o náboženské texty, texty obsahující rady dětem a mladistvým či překlady knih mužských autorů. Tyto žánry odpovídaly typickému pohledu na ženu této doby, která měla být spíše poslušnou a cudnou hospodyňkou v domácnosti. Většině žen navíc podle nám dostupných informací ani zdaleka neměly být přístupné informace týkající se literatury tak, jako byly dostupné mužům.⁴⁴

Některé ženské autorky však byly schopny toto omezení obejít a „povolené“ žánry si dokázaly přetransformovat tak, aby skrze strukturu díla, postavy či jazyk zhmotnily ženské hodnoty. Aby pak měly jistotu, že se jejich práce dostanou na světlo světa a k veřejnosti, zejména mezi jejich ženské přítelkyně a známé, často k dílům přidávaly omluvné předmluvy, ve kterých tvrdily, že je dílo donutil napsat nějaký mužský příslušník jejich rodiny. Zároveň nechávaly autorky svá díla přepsat a byly vytvářeny kopie, které měly sloužit k distribuci.⁴⁵

Edukace pro ženy byla v této době velmi omezená a z tohoto důvodu se knihy šířily jen poskrovnu.⁴⁶ Často pak anglické renesanční autorky psaly s nadějí, že si jich povšimne nějaký mecenáš či patron, ačkoli tyto snahy byly málokdy motivované touhou po finanční odměně, přeci jen většina těchto spisovatelek pocházela z řad šlechty. Pokud bychom chtěli mluvit konkrétněji, tak například výše zmiňovaná Mary Sidney Herbert nebo právě Lady Mary Wroth byly obě

⁴³ MARTIN, Randall (ed.). *Women Writers in Renaissance England: An Annotated Anthology*, s. 4-5.

⁴⁴ MARTIN, Randall (ed.). *Women Writers in Renaissance England: An Annotated Anthology*, s. 5.

⁴⁵ MARTIN, Randall (ed.). *Women Writers in Renaissance England: An Annotated Anthology*, s. 5.

⁴⁶ LEWALSKI, Barbara Kiefer. *Writing women in Jacobean England*. Cambridge, USA: Harvard University Press, 1998. ISBN 978-0674962439, s. 2.

jak mecenášky, tak literárně činné osobnosti, konec konců jejich touha po pokračování literární pověsti rodu Sidneyů se zdá být naprosto přirozená.⁴⁷

Navíc úspěchy nejen jich, ale i dalších autorek této doby, dokazují, že ženy mohly působit jako naprosto autonomní soběstačné tvůrčí osobnosti, které pro sebe dokázaly nalézt způsob, jak naplnit své sociální či intelektuální touhy, a to v nezávislosti na mužských členech svých rodin, ať už se jednalo o manžely, otce či jiné rodinné příslušníky mužského pohlaví. Stejně tak byly renesanční ženy i součástí různých oblastí veřejného života, nejen uzavřeného literárního světa.⁴⁸ Ačkoli jakobínská éra byla poměrně misogynní a často zobrazovala ženy jako vzpurné, vychytralé a přirozeně podřízené mužům, existovaly v ženské části populace výjimky, které odmítaly tento fakt přijmout.⁴⁹

Zajímavostí pro nás může být také to, že se některé ženské autorky snažily být ve své tvorbě inovativní. Jak jsme již zmínili, ženy se mohly v této době uplatnit v mnoha různých odvětvích, ať už se jednalo o oblast právnickou a soudní nebo naopak úplně odlišnou oblast lékařství. Právě v lékařství se pak objevily například spisy pojednávající o oblasti porodů a péče o dítě, které byly sepsány na základě opravdových nashromážděných životních zkušeností. Tyto spisy se diametrálně lišily od spisů sepsaných muži, kteří měli tendenci pouze opakovat empiricky neověřené teorie, které jim byly dříve předloženy klasickými autoritami.⁵⁰

Nutno také podotknout, že velké změny zapříčinila reformace, která napomohla ženám k větší participaci na veřejném životě, přinesla také změny týkající se jejich společenských povinností a celkově se začal měnit pohled na ženy, jejich schopnosti či chování. Zároveň se v tomto období žen také do jisté míry zmocnila větší touha číst a psát daleko více nežli doposud a tím se posilovalo i jejich subjektivní sebevědomí, které se následně přirozeně projevovalo v jejich

⁴⁷ MARTIN, Randall (ed.). *Women Writers in Renaissance England: An Annotated Anthology*, s. 5.

⁴⁸ MARTIN, Randall (ed.). *Women Writers in Renaissance England: An Annotated Anthology*, s. 5.

⁴⁹ LEWALSKI, Barbara Kiefer. *Writing women in Jacobean England*, s. 2-3.

⁵⁰ MARTIN, Randall (ed.). *Women Writers in Renaissance England: An Annotated Anthology*, s. 6.

dílech. Právě z tohoto důvodu můžeme v textech raně renesančních autorek nalézt postavy, které jsou velmi sebejisté, vzdorovité či vášnivé a asertivní.⁵¹

Můžeme tedy říci, že na konci 16. a počátku 17. století se poměrně výrazně změnil pohled na ženskou vzdělanost, u mnohých žen se zlepšily jejich dovednosti, co se týkalo psaní a čtení, ačkoli míra ženské vzdělanosti měla stále být pod úrovní vzdělanosti mužů. Povětšinou se ženy věnovaly čtení a komentářům k duchovním dílům, nejspíše právě proto nás vůbec nemůže překvapit, že se ženy této doby toužily hojněji vyjadřovat i k jiným tématům než právě biblickým. Tato čtení často probíhala ve společenstvích žen, a tudíž docházelo i k tomu, že mnohé biblické či historické pasáže byly vykládány jinak, než jak je prezentovala mužská tradice. Opět zde tedy vidíme výše zmíněný aspekt čtení a psaní spojený s touhou po inovaci a výkladu, který se odklání od tradice.⁵²

Co se přirozeně mezi ženami těšilo velké oblibě, byly romány či romantické fikce. Jak jsme již zmínili, od žen se očekávalo, že budou svoji pozornost směřovat na náboženské texty. V 16. století bylo považováno za nemorální věnovat se kontinentálním dílům, které pojednávají o dvorské lásce a milostných vztazích, které probíhají i mimo manželství. Přední zastávce vzdělání pro ženy v této době, Jean Luis Vives, dokonce ženám romance čist zakázal a nejspíše právě pro tento zákaz oblíbenost tohoto žánru naopak prudce rostla. Tento zákaz po dlouhou dobu nebyl nijak zásadně zpochybňován a potlačován, zlom ale přichází v momentě, kdy alžbětinská autorka Lady Mary Wroth činí velmi odvážný krok a vydává svůj román *The Countess of Montgomery's Urania*.⁵³

Ačkoli tedy literární svět v anglickém prostředí náleží povětšinou hlavně mužům, můžeme nalézt výjimečné ženské autorky, které se z této tradice vymaňují a konkrétně v případě Mary Wroth je toto vymanění úspěšné. Stejně

⁵¹ MARTIN, Randall (ed.). *Women Writers in Renaissance England: An Annotated Anthology*, s. 8-9.

⁵² MARTIN, Randall (ed.). *Women Writers in Renaissance England: An Annotated Anthology*, s. 10.

⁵³ MARTIN, Randall (ed.). *Women Writers in Renaissance England: An Annotated Anthology*, s. 15.

jako Mary Sidney Herbert byla Wroth významnou autorkou své doby. Je ale nutné podotknout, že psát a být čtena rozhodně nebylo výsadou každé autorky tohoto období.⁵⁴

Přirozeně v životním příběhu Lady Mary Wroth sehrál roli rodinný aspekt, autorka toužila po posílení již tak vysokého statusu rodiny Sidneyů a usilovala také o to, aby se prestiž jejich rodinného jména udržela i nadále. Zároveň také musíme dodat, že jak Mary Sidney Herbert, tak Mary Wroth nemohly provozovat literární aktivity jako básnířky z povolání. Obě výše zmiňované autorky tvoří v počátcích profesionalizace literární kultury, kdy bylo i pro mužské autory obtížné získat status básníka z povolání. Nejspíše právě díky rodinnému statusu bylo oběma těmito ženám umožněno do této oblasti vstoupit, pozice ženy jakožto autorky ale zůstává v této době stále velmi nelehká a diskutabilní.⁵⁵

⁵⁴ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 63.

⁵⁵ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 63.

2 LADY MARY WROTH

2.1 Mládí a dospívání

Mary Sidney, později Wroth, se narodila 18. října roku 1587, a to do literárně velmi činného rodu Sidneyů. Byla nejstarší dcerou sira Robert Sidneyho, který byl ne tolik výrazným bratrem proslulého autora Philipa Sidneyho. Matka Mary Wroth Barbara Gamage, později známá také jako Barbara Gamage Sidney, sice nepocházela z podobně literárně založené rodiny, to jí ale rozhodně neubíralo na znalostech v jiných oborech. Barbařina rodina byla známá zejména v souvislosti s patronstvím velšské poezie a hudby, tudíž Barbara měla znalosti jak o tomto odvětví, tak například i o italské architektuře a dalších segmentech mezinárodní kultury.⁵⁶

Ke sňatku Roberta a Barbary došlo pravděpodobně v roce 1584, ačkoli poměrně neplánovaně, jelikož měla Barbara v té době ještě tři další zájemce o sňatek s ní. Královna Alžběta se nejvíce klonila k tomu, aby se Barbara vdala za Herberta Crofta, se sňatkem s Robertem nesouhlasila. Dopis o královnině nesouhlasu se ale k Barbaře nejspíše ne náhodou donesl až dvě hodiny po svatbě s Robertem. Mary Wroth mimochodem později vyprávění o svatbě svých rodičů zakomponuje do svého nejslavnějšího díla *The Countess of Montgomery's Urania*.⁵⁷

Ačkoli otec Robert dlouhou dobu působil jako guvernér ve městě Flushing v Nizozemí a strávil tudíž hodně času mimo domov, manželství rodičů Mary Wroth mělo být šťastné. O tom nás informuje obsáhlá korespondence mezi Robertem a Barbarou.⁵⁸ Ta obsahuje přes 300 dopisů z období mezi lety 1588 až 1621, ve kterých Robert nešetří láskyplnými osloveními své manželky. Stejnou lásku měl Robert chovat i ke svým jedenácti dětem.⁵⁹ Mary však měla být jejich

⁵⁶ BRENNAN, Michael G., LAMB, Mary Ellen a HANNAY, Margaret P. *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 1: Lives*. London: Routledge, 2015. ISBN 978-1-4094-5038-2, s. 104.

⁵⁷ BRENNAN, Michael G., LAMB, Mary Ellen a HANNAY, Margaret P. *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 1: Lives*, s. 104-105.

⁵⁸ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 48-49.

⁵⁹ BRENNAN, Michael G., LAMB, Mary Ellen a HANNAY, Margaret P. *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 1: Lives*, s. 105-106.

oblíbeným dítětem (zřejmě proto, že byla prvním) a v korespondenci Barbary a Roberta byla nejčastěji zmiňována právě ona, často ji v dopisech oslovoval přezdívkami „malá Mall“ nebo „Malkin“.⁶⁰

Robert se o Mary Wroth ve svých dopisech zmiňoval jak v době jejího dětství, tak i v době její dospělosti. Například v dopise z roku 1588, kdy byl Mary zhruba jeden rok, Robert píše: „*Farewell, sweet wench, and make much of little Mall.*“⁶¹ V dopise z roku 1604, kdy již Mary byla vdaná za Roberta Wrotha, pak píše: „*Bless my daughter Wroth and the rest of my children from me.*“⁶² Rozhodně se však nejedná o jediné zmínky o ní. Právě díky této korespondenci Roberta a Barbary je období dospívání Mary Wroth velmi dobře zmapováno.

Mary již ve svém útlém dětství žila hlavně s matkou a už ve velmi nízkém věku zažívala nejrůznější cesty, a to dokonce i do zahraničí. V roce 1588 měla Mary po dobu zhruba šesti měsíců pobývat ve městě Wilton. Nejspíše právě zde zažila své první setkání s některými svými příbuznými, konkrétně bratrancem Williamem, který bude později hrát v jejím životě velkou roli, sestřenicí Anne a bratrancem Philipem. Maryina matka Barbara si pak byla velmi blízká se svou švagrovou a manželkou po zesnulém Philipu Sidneym Frances, což zapříčinilo blízký vztah mezi Mary a dcerou Frances a Philipa Elizabeth, někdy také přezdívanou Bess.⁶³

V roce 1590 například Mary navštívila výše zmiňovaný Flushing, kde s rodinou pobývali v rezidenci prince Mořice Oranžského. Nejspíše právě tam Mary poprvé zaslechla mluvu v jiných jazycích, konkrétně v holandštině a francouzštině. Vzhledem k tomu, že rodiče Mary byli poměrně jazykově nadaní, můžeme předpokládat, že toto nadání po nich zdědila i ona, údajně měla totiž mluvit několika světovými jazyky, hlavně pak francouzsky. Co se ale týče

⁶⁰ ALEXANDER, Gavin. *Writing after Sidney: The Literary Response to Sir Philip Sidney 1586-1640*. Oxford: Oxford University Press, 2010. ISBN 978-0-19-959112-1, s. 286.

⁶¹ HANNAY, Margaret P.; KINNAMON, Noel J. a BRENNAN, Michael G. (ed.). *Domestic Politics and Family Absence*. Londýn: Routledge, 2018. ISBN 9781138378186, s. 23.

⁶² HANNAY, Margaret P.; KINNAMON, Noel J. a BRENNAN, Michael G. (ed.). *Domestic Politics and Family Absence*, s. 123.

⁶³ BRENNAN, Michael G., LAMB, Mary Ellen a HANNAY, Margaret P. *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 1: Lives*, s. 105-106.

jejího vystupování v dětství, měla být spíše plachou a stydlivou dívkou.⁶⁴ Robertův přítel a obchodní partner Rowland Whyte, se kterým Robert také udržoval korespondenci, v jednom ze svých dopisů popisuje Mary jako velmi šikovnou, zapálenou do studií a psaní, ale dařit se jí mělo i v jiných aktivitách, například v tanci.⁶⁵

Zatímco Robert působil ve Francii jako velvyslanec Anglie, Mary s rodinou pobývala mezi lety 1596 až 1597 v Savoy v Londýně u Katherine Dudley Hastings, tety Roberta Sidneyho a Maryiny pratety. Jelikož Katherine byla hraběnkou, tak se právě díky ní zhruba v devíti letech Mary poprvé ocitla na královském dvoře, kam společně se sourozenci často chodili na návštěvy či oslavy. Hraběnka ale následně o své sídlo přišla a rodině nepřála ani Robertova neměnicí se situace, jelikož se mu stále nedostávalo jeho vytouženého titulu a uznání.⁶⁶

V roce 1597 se tudíž rodina přesouvá zpět do Flushingu, kde se Mary a jejím sourozencům dostává domácího vzdělání. Dívky měla vyučovat guvernanka a chlapce vychovatel. Otec Robert sice chtěl, aby byli jeho potomci ubytováni v elitních domech pro vzdělání a byli vzděláváni více na úrovni, Barbara ale s tímto rozhodnutím nesouhlasila a oponovala svému muži s tím, že by děti měly zůstat se svou rodinou. Roberta nejspíše v jeho rozhodnutí ustoupit Barbaře přesvědčil i fakt, že byla Mary touto zprávou velmi sklíčená a případné odloučení od rodiny by nenesla dobře. Dle Rowlanda Whytea měla Mary začít plakat pokaždé, co na odloučení pomyslela, a prosila jej, aby Robertovi vzkázal, že je ještě příliš mladá na to, aby byla takto izolována od své rodiny.⁶⁷

V březnu roku 1598 se Mary se svou matkou a sourozenci vrací zpět do Anglie, odkud už údajně nikdy nevycestují. V období zimy, tedy zhruba od listopadu do

⁶⁴ BRENNAN, Michael G., LAMB, Mary Ellen a HANNAY, Margaret P. *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 1: Lives*, s. 106.

⁶⁵ FINDLAY, Allison; SIDNEY, Philip a BRENNAN, Michael G. (ed.). Introduction. In: WROTH, Mary. *Love's Victory*. Manchester: Manchester University Press, 2021, s. 1-57. ISBN 978-1-5261-6717-0, s. 3.

⁶⁶ BRENNAN, Michael G., LAMB, Mary Ellen a HANNAY, Margaret P. *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 1: Lives*, s. 107-108.

⁶⁷ BRENNAN, Michael G., LAMB, Mary Ellen a HANNAY, Margaret P. *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 1: Lives*, s. 108.

dubna, měla rodina pobývat v baynardském zámku, sídle, které jim poskytla Robertova sestra, Mary Sidney Herbert, hraběnka z Pembroke. Ona sama tam totiž nepobývala a zdržovali se zde pouze její dva synové, William a Philip Herbertovi. Mary zde trávila hodně času se svou rodinou, ať už se sourozenci, tak i s bratřenci. Můžeme se domnívat, že nejspíše v tomto období se Mary a William sblížili. Mary měla na zámku po boku své rodiny pobývat dalších více než dvacet let.⁶⁸

2.2 Manželství s Robertem Wrothem

V roce 1603 umírá královna Alžběta I. a s touto událostí se mění poměry nejen na královském trůně, na který nastoupí král Jakub I., ale i v rodině Roberta Sidneyho, která začíná více prosperovat, a to hlavně díky Robertovu nově získanému titulu barona a později i titulu vikomta. Mary se stihla ještě před smrtí královny zasnoubit a 27. září roku 1604 se vdává za Roberta Wrotha, nejstaršího syna prominentního poslance. Ve stejné době se žení i její bratřenci Philip a William Herbertovi a v prvních letech manželství žijí všechny tři páry společně na baynardském zámku. Mary se sblížila s manželkami svých bratřenců, Anne Herbert a Susan Herbert, konkrétně Susan se později stane nejbližší přítelkyní Mary Wroth.⁶⁹

Můžeme se jen domnívat, že by se Mary Wroth bývala mohla provdat do významnější rodiny, jako například její sestry Philippa, Barbara nebo Katherine. Postavení Robertova otce ale zajistilo Mary určitou společenskou prestiž.⁷⁰ Můžeme zmínit například její účinkování v maskách anglického dramatika a básníka Bena Jonsona, díky kterým se opět dostala do podvědomí královského dvora, a to ať už v nich účinkovala, jako například v *Masque of Blackness*, nebo

⁶⁸ BRENNAN, Michael G., LAMB, Mary Ellen a HANNAY, Margaret P. *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 1: Lives*, s. 108.

⁶⁹ BRENNAN, Michael G., LAMB, Mary Ellen a HANNAY, Margaret P. *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 1: Lives*, s. 110-111.

⁷⁰ BRENNAN, Michael G., LAMB, Mary Ellen a HANNAY, Margaret P. *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 1: Lives*, s. 110.

seděla v hledišti po boku královny Anny jako při *Masque of Beauty*, která se na dvoře odehrála v roce 1608.⁷¹

Robert se v průběhu zimy se svou ženou těchto aktivit neúčastnil. Pocházel totiž z významné rodiny, která ve své době disponovala přibližně stejným postavením jako rodina Sidney. Nejen, že se rodina Roberta Wrotha angažovala v parlamentu, kde zastupovala lokální oblast, ale také vlastnila půdu kolem řeky Roding a Robert měl tudíž zodpovědnost za pozemky o rozloze zhruba tři mil. Zároveň byl Robert zodpovědný i za královský lovecký les, kterému věnoval svůj čas na úkor společných aktivit se svou družkou.⁷²

Nemůžeme ale říci, že by Mary Wroth byla v průběhu manželství osamělá, jedná se o omyl, který je s ní mnohdy spojován. Jak bylo již výše zmíněno, Wroth trávila hodně času s manželkami svých bratranců a rozhodně od svých rodinných příslušníků nebyla odříznutá. Obě místa, ve kterých manželé Wrothovi pobývali, tedy Durance Manor v Enfieldu a Loughton Hall, byla poměrně blízko centrálnímu Londýnu a také dostatečně blízko na to, aby Mary Wroth její příbuzní navštěvovali. Zároveň i ona sama stále navštěvovala baynardský zámek, kde se stýkala se svou rodinou či sourozenci. Můžeme také říci, že k její už tak poměrně dobré společenské pozici přispěl právě její otec Robert Sidney, díky kterému získala Mary Wroth privilegované místo na dvoře královny Anny.⁷³

Jelikož ještě před svatbou zemřely dvě babičky Roberta Wrotha a zároveň i jeho rodiče, role hostitelky členů královské rodiny se musela zhostit právě Mary Wroth. Král Jakub I. totiž pasoval Roberta Wrotha na rytíře a v období lovecké sezóny manžele často navštěvoval nejen on, ale i královi synové či přátelé. Mary Wroth byla naštěstí od útlého věku vychovávána a vedena ke správnému chování a vystupování před aristokraty, královskou rodinou nebo všeobecně vlivnými

⁷¹ FINDLAY, Allison; SIDNEY, Philip a BRENNAN, Michael G. (ed.). Introduction. In: WROTH, Mary. *Love's Victory*, s. 5.

⁷² BRENNAN, Michael G., LAMB, Mary Ellen a HANNAY, Margaret P. *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 1: Lives*, s. 110-111.

⁷³ MILLER, Naomi J., LARSON, Katherine R. (ed.). *Re-reading Mary Wroth*. New York: Palgrave Macmillan, 2015. ISBN 978-1-349-50247-9, s. 23.

osobami a její distingovanost nepochybně přispívala k již tak dobré reputaci rodiny Wrothů. Mary a Robert Wrothovi byli v okolí Loughton Hall a Durance Manor vyhlášení svou přívětivostí a přátelskostí. Na tento fakt poukazují jak časté návštěvy ze strany královské rodiny, aristokratů nebo básníků, tak také například básně Bena Jonsona, ve kterých se o pohostinnosti rodiny Wrothů zmiňuje.⁷⁴

Názory na soužití manželů Wrothových bývají různé. Mary Wroth se v průběhu manželství zabývala uměním a Robert ji v této zálibě měl nejspíše podporovat. Ačkoli ona sama dle nám dostupných informací o žádných manželských problémech ve svých dílech nepíše, výše zmiňovaný Ben Jonson, který byl pravděpodobně přítelem Mary Wroth, se ohledně jejich manželství nejednou vyjádřil. Nejdříve Jonson Robertu Wrothovi složil báseň a pochleboval mu jakožto dobrému hostiteli.⁷⁵ Později měl však reflektovat jejich manželství poněkud ostřeji. Dle něj byla Mary Wroth nedůstojně provdána za žárlivce. Můžeme se jen domnívat, nakolik je tato informace pravdivá, ale vzhledem k předchozímu vztahu Mary Wroth s Williamem Herbertem, o kterém se pravděpodobně vědělo, by tato žárlivost jejího manžela byla více než na místě.⁷⁶

I sám Robert Wroth se měl před svým tchánem Robertem Sidneyem zmínit o neshodách mezi ním a svou manželkou, a to poměrně brzy po jejich sňatku. Je ovšem velmi složité jednoznačně říci, zdali bylo toto soužití šťastné či nikoliv.⁷⁷ Jak se v následujících kapitolách dozvíme, Mary Wroth praktikovala metodu stínového psaní nebo zrcadlení, ze kterého bychom v kontextu jejich děl mohli usoudit, že byl jejich svazek nešťastný. Ačkoli dohodnuté sňatky nebyly v období jejího života nic neobvyklého, Mary Wroth většinu z nich ve svých dílech reflektuje jako nešťastné. Pravděpodobně se ale jednalo spíše o její osobní preferenci než přímou reflexi jejího nešťastného manželství, jelikož by si

⁷⁴ BRENNAN, Michael G., LAMB, Mary Ellen a HANNAY, Margaret P. *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 1: Lives*, s. 111-112.

⁷⁵ BRENNAN, Michael G., LAMB, Mary Ellen a HANNAY, Margaret P. *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 1: Lives*, s. 112.

⁷⁶ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 97.

⁷⁷ FINDLAY, Allison; SIDNEY, Philip a BRENNAN, Michael G. (ed.). Introduction. In: WROTH, Mary. *Love's Victory*, s. 5.

nejspíše jako svého chotě vybrala svého bratrance Williama Herberta namísto Roberta Wrotha, pokud by tu možnost měla.⁷⁸ Zároveň je nám dnes již známo, že ať už byl mezi Mary a Robertem Wrothovými jakýkoli vztah, její náklonnost k Williamovi trvala.⁷⁹

Právě v období manželství s Wrothem se u Mary Wroth začaly projevovat sklony k literatuře, úplně prvotně byla spíše podporovatelkou a později, jak již víme, se stává sama literátkou. Získává také kontakty s dalšími literáty této doby. Její poezie se dostávala mezi širší okruh lidí a mnohdy byla i zhudebňována například Alfonsem Ferraboscem, který stejně jako ona pobýval na baynardském zámku.⁸⁰ Jedním z jejích kontaktů byl ale také například výše zmiňovaný Ben Jonson, který jí věnoval divadelní hru *The Alchemist* z roku 1612 a zároveň jí vyjádřil jisté sympatie jakožto autorce. Jonson si velmi cenil jejího mínění a názorů na nejrůznější díla a zároveň chválil i její vlastní literární počiny. Dle jeho slov na něj měla mít Wroth velký vliv a měl se díky jejím dílům stát nejen lepším básníkem, ale i milencem.⁸¹

Koncem roku 1613 měla Mary Wroth otěhotnět, což byla pro manžele radostná zpráva, jelikož minimálně dva jejich potomci zemřeli ve velmi mladém věku. Roberta Wrotha navíc touto dobou již trápil nepříznivý zdravotní stav, a tudíž bylo v únoru 1614 narození jejich syna Jamese výjimečnou událostí, jelikož se jednalo o jediného potomka jejich manželství a zároveň tedy i jediného dědice, který může zachovat pokrevní linii Wrothů. James byl krátce po svém narození také pokřtěn.⁸²

Těsně před svou smrtí sepsal Robert Wroth svou závěť. Ta měla prý být velmi velkorysá a štedrá, a to jak vůči Mary Wroth, tak vůči synu Jamesovi, bohužel

⁷⁸ BRENNAN, Michael G., LAMB, Mary Ellen a HANNAY, Margaret P. *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 1: Lives*, s. 113.

⁷⁹ FINDLAY, Allison; SIDNEY, Philip a BRENNAN, Michael G. (ed.). Introduction. In: WROTH, Mary. *Love's Victory*, s. 6.

⁸⁰ BRENNAN, Michael G., LAMB, Mary Ellen a HANNAY, Margaret P. *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 1: Lives*, s. 114.

⁸¹ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 96-97.

⁸² BRENNAN, Michael G., LAMB, Mary Ellen a HANNAY, Margaret P. *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 1: Lives*, s. 114.

byl ale Robert Wroth ve své poslední vůli ovlivněn opakujícími se dluhy svého otce a dědečka, které dle zdrojů přešly na něj samotného.⁸³ Některé jeho pozemky tudíž musely zůstat v zástavě po dobu následujících sedmi let, aby byly jeho dluhy zaplacený pravděpodobně z důvodu, aby tyto dluhy následně nezdědil malý James. V té době měl dluh rodiny Wrothů sahat až do výše 23 000 liber. Dluh samotné Mary Wroth pak měl být vyčíslen na zhruba 2000 liber, což je sice mnohem méně, ale i přesto pro ni byl tento dluh jistým omezením. Robert Wroth jí totiž kromě doživotní rezidence v Loughton Hall a pár menších pozemků odkázal jen 1000 liber, a to na zaplacení účtů a opravu zmíněné rezidence.⁸⁴

Zároveň ale závěť Roberta Wrotha obsahovala poměrně štědrý dodatek, ve kterém kladl důraz na to, aby si jeho manželka mohla ponechat veškeré její ošacení a šperky, nábytek v jejím pokoji a také v její studovně, a hlavně si mohla ponechat všechny své knížky. Právě tento dodatek k jeho poslední vůli měl být náznakem jeho tolerance, ba dokonce i uznání vůči své manželce a její lásce k literatuře. Robert Wroth pak svou družku požádal, aby tuto závěť přijala jakožto důkaz celé jeho lásky a náklonnosti k ní. Zároveň dodal, že za svou upřímnou lásku, věrnost a chování vůči němu by si Mary Wroth zasloužila daleko více, nebýt jeho závazku zaplatit veškeré své dluhy.⁸⁵

Co se týče péče o syna Jamese, ponechal ji jak na rodině Sidneyů, tak i na svých rodinných příslušnících, konkrétně na svém bratru, strýci a bratranci. Mary Wroth byla ale ohledně tohoto rozhodnutí poměrně skeptická. James měl být až do svých jednadvaceti let pod ochranou dvora, a také proto Wroth poprosila svého otce Roberta Sidneyho, aby se stal Jamesovým zákonným opatrovníkem. Robert v té době již dosáhl vysněného postavení na dvoře královny Anny a jako

⁸³ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 98.

⁸⁴ BRENNAN, Michael G., LAMB, Mary Ellen a HANNAY, Margaret P. *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 1: Lives*, s. 114.
ROBERTS, Josephine A. *The Biographical Problem of Pamphilia to Amphilanthus*. Online. *Tulsa Studies in Women's Literature*. 1982, roč. 1, č. 1, s. 43-53. Dostupné z: <https://doi.org/10.2307/464091> [cit. 2024-03-04], s. 45.

⁸⁵ BRENNAN, Michael G., LAMB, Mary Ellen a HANNAY, Margaret P. *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 1: Lives*, s. 114-115.

její komorník byl dostatečně způsobilý na to se opatrovníkem malého Jamese stát. James se ale bohužel nedožil vysokého věku, zemřel v červenci roku 1616, tedy zhruba ve dvou letech. Veškerý majetek byl následně převeden na jeho strýce Johna Wrotha.⁸⁶ Mary Wroth se po nějakou dobu potýkala s problémy s financemi, a to až do takové míry, kdy musela samotného krále prosit o ochranu před vymahači. Ta jí naštěstí byla roku 1623 poskytnuta a také byla každoročně opakována a její platnost měla trvat nejméně do roku 1631.⁸⁷

Pravděpodobně právě po smrti svého syna začala být Wroth literárně činnější. Valnou většinu svých nejproslulejších děl měla napsat zhruba mezi lety 1616 až 1620.⁸⁸ Po dobu této své literární činnosti si byla poměrně blízká se svou matkou Barbarou. Wroth svou matku navštěvovala zejména v letním období a Barbara ji stejně jako své další dcery Philippu Hobart a Barbaru Smythe vždy přívětivě uvítala a byla k nim všem velmi pohostinná. Wroth si i nadále udržovala velmi dobrý vztah se svými rodiči a v sídle v Penshurst byla vždy vítána. Po povýšení Roberta Sidneyho v roce 1618 to byla právě Mary Wroth, která své matce doručila dopis o této příznivé zprávě.⁸⁹

V září roku 1620 se musela nejen Mary Wroth, ale i celá její rodina vyrovnávat s další ztrátou. Po smrti syna totiž přišla o dalšího rodinného příslušníka, a to sestru Philippu. Mary tuto ztrátu později profilovala ve svém díle *The Countess of Montgomery's Urania*, konkrétně v momentě, kdy v díle umírá postava Philistelly. Nutné je také poznamenat, že toto profilování vlastního života ve svých dílech bylo pro Wroth poměrně obvyklou záležitostí, nejedná se o první ani poslední postavu jejích děl, jejíž osud je inspirován samotným životem některého z jejích blízkých.⁹⁰

⁸⁶ BRENNAN, Michael G., LAMB, Mary Ellen a HANNAY, Margaret P. *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 1: Lives*, s. 115.

⁸⁷ MILLER, Naomi J., LARSON, Katherine R. (ed.). *Re-reading Mary Wroth*. S. 29.

⁸⁸ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 98.

⁸⁹ BRENNAN, Michael G., LAMB, Mary Ellen a HANNAY, Margaret P. *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 1: Lives*, s. 115-116.

⁹⁰ BRENNAN, Michael G., LAMB, Mary Ellen a HANNAY, Margaret P. *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 1: Lives*, s. 116.

Hned v květnu následujícího roku musela Wroth čelit další životní ztrátě, 12. května totiž umírá její matka Barbara. Od tohoto okamžiku jsou veškeré informace a zmínky o životě Wroth již poněkud strožejší, jelikož, jak již bylo výše zmíněno, většinu informací o ní bylo možné čerpat zejména z korespondence mezi jejími rodiči, kteří si nejen o své dceři dopisovali poměrně často již od jejího útlého věku. I přesto, že Wroth nedlouho předtím tížila ztráta syna a zároveň taktéž v roce 1621 také smrt její tety a literární mentorky Mary Sidney Herbert, můžeme se domnívat, že právě smrt matky Barbary byla pro ni tou nejobtížnější. Dle rodinných dopisů si měly být s matkou velmi blízké. Na tento fakt poukazuje i jejich společný portrét, který se údajně stále nachází na sídle v Penshurst. Dvojitý portrét byl v tomto období poměrně neobvyklý, což jen přizívuje dojem velkých vzájemných sympatií matky a dcery, a to až do takové míry, že pro ně byl vytvořen portrét společný, nikoli dva oddělené.⁹¹ Portrét zobrazuje Barbaru, která jako by divákovi obrazu hrdě prezentovala svou dceru, zatímco sama stojí lehce v pozadí. Z obrazu i dostupných informací můžeme usoudit, že byla Barbara na svou dceru velmi pyšná.⁹²

Ačkoli se objevovaly námitky na Mary Wroth jakožto autorku, její dílo *The Countess of Montgomery's Urania* bylo na královském dvoře považováno za velmi aktuální a Wroth neustále sehrávala aktivní roli na královském dvoře.⁹³ Nejspíše právě její postavení u dvora jí umožňovalo sbírat příběhy, z nichž mnohé následně ve svých dílech převypravuje. Toto zrcadlení příběhů je pak zároveň rozpoznatelné i skryté, Mary Wroth tak činí velmi rafinovaně.⁹⁴

V roce 1626 pak umírá Robert Sidney. Ještě před svou smrtí se stihl podruhé oženit a k jeho radosti se ještě dožil momentu, kdy Mary Wroth porodila své dvě

⁹¹ BRENNAN, Michael G., LAMB, Mary Ellen a HANNAY, Margaret P. *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 1: Lives*, s. 116.

ALEXANDER, Gavin. *Writing after Sidney: The Literary Response to Sir Philip Sidney 1586-1640*, s. 288.

⁹² ALEXANDER, Gavin. *Writing after Sidney: The Literary Response to Sir Philip Sidney 1586-1640*, s. 289-290.

⁹³ BRENNAN, Michael G., LAMB, Mary Ellen a HANNAY, Margaret P. *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 1: Lives*, s. 116.

ROBERTS, Josephine A. *The Biographical Problem of Pamphilia to Amphilanthus*, s. 46.

⁹⁴ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 94.

děti Williama a Katherine, a tudíž se Robert Sidney ještě před svou smrtí mohl krátce radovat ze svých dvou vnoučat. Tato vnoučata se pak Mary Wroth měla narodit s nikým jiným než s výše zmiňovaným Williamem Herbertem, jejím bratrancem a třetím hrabětem z Pembroke.⁹⁵

2.3 Vztah s Williamem Herbertem

Již v počátku kapitoly o životě Mary Wroth jsme zmínili, že se měla od svého útlého mládí znát a setkávat se svým bratrancem a pozdějším milencem Williamem. Důležitější součástí jejího života se ale William stal až v dospělosti, konkrétně se jednalo pravděpodobně o rozmezí let 1615 až 1620, její život však ovlivňoval i později, jelikož byl podle všeho otcem dvojčat Mary Wroth Williama a Katherine, která se narodila roku 1624.⁹⁶

Rozhodně ale nemůžeme říci, že by Mary Wroth byla v průběhu Williamova života jedinou ženou, která v něm figurovala. Kromě ní měl totiž také mít poměr s dvorní dámou královny Alžběty I., Mary Fittonovou. Z tohoto poměru měl dokonce mít nemanželského potomka. Alžběta jej v závislosti na tuto aféru vykázala ze dvora a ke dvoru mu bylo dovoleno se vrátit až za vlády Alžbětina následníka Jakuba I.⁹⁷

V roce 1604, kdy mu bylo 24 let, se měl oženit s Lady Mary Talbotovou, která pro něj byla výhodnou partií, jelikož byla dcerou zámožného hraběte ze Shrewsbury. Toto manželství bylo zpočátku stejně jako manželství Mary Wroth poměrně složité. Manželé se sice pokusili zplodit potomky, ale ti ve velmi nízkém věku umírali a nepřežili ani své dětství. Kromě Mary Talbotové byl ale Herbert známý i pro své aféry s dalšími ženami, které byly ve většině případů chytré a důvtipné, tudíž i Mary Wroth tomuto schématu dobře odpovídala.⁹⁸

⁹⁵ BRENNAN, Michael G., LAMB, Mary Ellen a HANNAY, Margaret P. *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 1: Lives*, s. 117.

⁹⁶ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 99.

⁹⁷ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 99.

⁹⁸ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 99.

Co se týče rodinného života, víme tedy, že zhruba deset let po smrti svého manžela Mary Wroth porodila Williamovi dva potomky, kteří byli pojmenováni po svém otci a po sestře Wroth, která jí měla být údajně nejbližší. William a Katherine měli být velmi dobře známí v okolí mezi sousedy, ale i v rodinném okruhu. Sousedka rodiny Wrothů, Judith Foxe, měla dokonce Williama a Katherine zahrnout do své závěti a měla jim ponechat svůj dům v Prouts Place, což by se mezi sousedy dalo považovat za poměrně velkorysé gesto.⁹⁹

O potomcích Wroth a Herberta bohužel nemáme ani zdaleka tak bohaté zmínky, jako o jejich matce. Příbuzný Williama Sir Edward Herbert sice při příležitosti jejich narození složil báseň, ale spíše než bližší informace o Williamovi a Katherine máme pouze strohé zmínky. Co ale víme je, že Mary Wroth po porodu svých dvou dětí ztratila značnou část své společenské prestiže a postavení, jelikož byli potomci považováni za nelegitimní. Mary již nadále nepatřila do blízkého okruhu královny Anny a přestala se účastnit slavností a plesů.¹⁰⁰

Zároveň ale díky této své nově nabyté nepřítomnosti u dvora začala mít více času na svou literární činnost. Co se tohoto hlediska týče, byli Mary Wroth a William Herbert podobně naladěni. Herbert po dobu jejich vztahu přirozeně sdílel její zálibu v literatuře, jelikož jeho kariéra byla založena na literárním patronství, mecenášem byl například pro Williama Shakespeara a Bena Jonsona. Také je dosti pravděpodobné, že právě Herbert v Mary Wroth podnítil touhu být literárně činná, jelikož byl sám autorem, ačkoli jeho sbírka textů byla vydána až dlouho po jeho skonu.¹⁰¹

William Herbert se bohužel nedožil dospělosti svých dětí, zemřel v roce 1630. Herbertův bratr Philip se následně postaral o to, aby Herbertovy děti v budoucnu nestrádaly. Mladému Williamovi měl být věnován pozemek v Irsku, tak se

⁹⁹ BRENNAN, Michael G., LAMB, Mary Ellen a HANNAY, Margaret P. *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 1: Lives*, s. 117.

¹⁰⁰ ROBERTS, Josephine A. *The Biographical Problem of Pamphilia to Amphilantus*, s. 47.

¹⁰¹ ROBERTS, Josephine A. *The Biographical Problem of Pamphilia to Amphilantus*, s. 46-47.

bohužel nestalo, ale později začal sloužit jako kapitán a poté působil i v kavalérii prince oranžského. Jeho další osud je nám bohužel neznámý.¹⁰²

Katherine se po smrti svého otce provdala za Johna Loveta, který pocházel z rojalistické rodiny a měl být dědicem pozemků rodiny Lovetů. Tak se stalo a Katherinin manžel pozemky zdědil, krátce na to ale zemřel. Katherine se následně vdala podruhé za Jamese Parryho s nímž měla dvě děti. Můžeme také poznamenat, že obě rodiny, tedy Wrothovi i Herbertovi, uznávaly obě děti jako potomky Williama a jejich původ akceptovaly.¹⁰³

2.4 Poslední roky života Mary Wroth

Co se týče smrti Mary Wroth, nejsou nám dostupné informace o přesném datu. Wroth zemřela v období, kdy v Anglii probíhaly občanské války, a bylo poměrně obvyklé, že se v různých typech záznamů objevily chyby či byly dokonce záznamy úplně ztraceny. O smrti Mary Wroth nemáme informace z žádného z míst, ve kterých pobývala, dokonce ani v rodinném sídle Sidneyů v Penshurst nebyly žádné bližší zmínky o jejím skonu nalezeny.¹⁰⁴

Dříve se smrt této autorky datovala mezi roky 1651 a 1653, později se jako rok skonu ustálil rok 1651, konkrétně měla zemřít pravděpodobně někdy před 3. dubnem tohoto roku. Usuzujeme tak proto, že dcera Mary Wroth Katherine měla v tento den formálně převzít majetek v oblasti Woodford Bridge a nestalo se tak ihned po matčině smrti, nýbrž až několik dní poté. Nejspíše tedy Wroth zemřela na pomezí března a dubna roku 1651.¹⁰⁵

¹⁰² MILLER, Naomi J., LARSON, Katherine R. (ed.). *Re-reading Mary Wroth*, s. 25.

¹⁰³ BRENNAN, Michael G., LAMB, Mary Ellen a HANNAY, Margaret P. *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 1: Lives*, s. 117.

¹⁰⁴ MILLER, Naomi J., LARSON, Katherine R. (ed.). *Re-reading Mary Wroth*, s. 21.

¹⁰⁵ MILLER, Naomi J., LARSON, Katherine R. (ed.). *Re-reading Mary Wroth*, s. 21.

3 LITERÁRNÍ TVORBA MARY WROTH

3.1 Počátky literární tvorby Mary Wroth

Dle anglického dramatika a přítele Mary Wroth, Bena Jonsona, můžeme předpokládat, že literární aktivita Wroth sahá již do velmi mladého věku. Ovšem její dochované rukopisy a publikovaná díla můžeme datovat nejdříve do roku 1616, pravděpodobně se jednalo o období krátce po smrti jejího syna Jamese. Konec její literární aktivity je pak datován zhruba do roku 1626, aktivní literátkou tedy měla být zhruba deset let.¹⁰⁶

Prvním dochovaným literárním počinem by měl být rukopis představující její básně. Pravděpodobně se mělo jednat o rukopis díla *Pamphilia to Amphilantus*, který byl psán pro hraběte z Pembroke, Williama Herberta. Tento rukopis má časově předcházet jejímu tištěnému dílu z roku 1621, *The Countess of Montgomery's Urania*. Pro dílo *The Countess of Montgomery's Urania* bylo poměrně typické to, že se životní příběhy samotné autorky i jejích blízkých v přenesené podobě objevovaly právě na stranách této knihy. Rodiny hlavních postav představují rodiny z reálného světa: král a královna z Neapole a jejich potomci symbolizují hraběte a hraběnku z Pembroke a stejně tak král a královna Morey a jejich potomci mají znázorňovat rodinu Sidneyů. Samozřejmě si ale Wroth mnohé události příkrášlila a pozměnila, tudíž k této knize čtenář musí zaujmout určitý odstup, aby se vyhnul možným nedorozuměním či nesprávným interpretacím.¹⁰⁷

Třetím a posledním dochovaným dílem měla být tragikomedie *Love's Victory*, jejíž rukopisy měly být dokonce dva, z nichž kompletní rukopis byl nalezen právě na sídle Sidneyů v Penshurst. Z dostupných informací se můžeme domnívat, že dílo bylo napsáno v návaznosti na sňatek nejmladší sestry Wroth Barbary, která uzavřela manželství se sirem Thomasem Smythem. Sňatek je

¹⁰⁶ BRENNAN, Michael G., LAMB, Mary Ellen a HANNAY, Margaret P. *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 1: Lives*, s. 115.

¹⁰⁷ BRENNAN, Michael G., LAMB, Mary Ellen a HANNAY, Margaret P. *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 1: Lives*, s. 116.

datován do roku 1619 a tudíž můžeme předpokládat, že toto dílo pochází ze stejného roku.¹⁰⁸

3.2 Literární vzory Mary Wroth

Není pochyb o tom, že při psaní děl byla Mary Wroth ovlivněna z nejrůznějších směrů, ať už se jednalo o její rodinné příslušníky, jmenovitě otce Roberta Sidneyho, tetu Mary Sidney Herbert nebo strýce Philipa Sidneyho, či o její současníky, ať už se jedná o výrazně proslulejšího Williama Shakespeara nebo milence Wroth Williama Herberta. Pro tuto kapitolu byli vybráni tři představitelé, kteří dle mého názoru tvorbu Mary Wroth ovlivnili nejvíce.

3.2.1 Philip Sidney

Nejspíše nejvýznamnějším z literárních vzorů Wroth byl její strýc Philip Sidney. Narodil se roku 1554 do poměrně prominentní rodiny¹⁰⁹ a můžeme říci, že byl typickou renesanční postavou. Byl komplexní osobností, nejen, že byl vzdělaný básník, byl zároveň také dvořan, vyslanec královny, šlechtic i voják.¹¹⁰ Nejspíše největší význam Philipa Sidneyho jakožto autora spočívá v jeho kultivaci anglicky psané literatury, která je v jeho pojetí zároveň společensky užitečná a má sloužit jako mravní vzor, ale zároveň je také prostředkem k vytvoření svébytné kultury anglického národa.¹¹¹

Philip Sidney pak nevstupuje do oblasti literární kultury pouze jako autor, ale také jako patron. Právě on pak započíná období, ve kterém autoři usilují o vytvoření tzv. „království vlastního jazyka“ a posílení autonomie anglické kultury. V návaznosti na Sidneyho pak můžeme říci, že se tento úděl celé rodině Sidneyů nepochybně podařilo naplnit, jelikož z této rodové linie pochází další literárně činní autoři a autorky. Kromě Philipa Sidneyho je nutné zmínit také

¹⁰⁸ BRENNAN, Michael G., LAMB, Mary Ellen a HANNAY, Margaret P. *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 1: Lives*, s. 116.

¹⁰⁹ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 17-18, 91.

¹¹⁰ KASTNEROVÁ, Martina. *Profesionalizace literární kultury: alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*, s. 28.

¹¹¹ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 21.

jeho bratra Roberta Sidneyho a jeho dceru Mary Wroth a zároveň také sestru Philipa Sidneyho Mary Sidney Herbert a jejího syna Williama Herberta.¹¹²

Z jeho nejvýznamnějších děl bychom mohli zmínit dílo *The Defence of Poesy* neboli *Obrana básnictví*, které je poprvé publikováno roku 1595.¹¹³ Každopádně dílo, které nejvíce ovlivnilo tvorbu Mary Wroth, bylo nepublikované dílo *The Countess of Pembroke's Arcadia* neboli *Old Arcadia*, které vzniklo pravděpodobně někdy mezi lety 1590 až 1593. Jedná se o prozaickou romanci a ačkoli byla publikována až v roce 1973, už v době života Wroth se šířila v podobě rukopisu a Wroth nejen *Arcadii*, ale i ostatní díla svého strýce velmi dobře znala.¹¹⁴

Stejně jako *The Countess of Montgomery's Urania* je i *Arcadia* lyricko-prozaickým pastorálním dílem, v němž se objevují postavy pastýřů, kteří jsou ale zároveň básníci a vypravěči příběhů. Dílo samotné je také v některých částech doplněno o básně a sonety stejně jako *Urania*. V *Arcadii* také stejně jako v *Uranii* narážíme na větší množství postav. I po formální stránce si můžeme u obou děl povšimnout jistých podobností. Například samotný název obou knih naznačuje, že Wroth se svým dílem odkazuje právě na svého strýce Philipa a jeho *Arcadii*. Ze strany Wroth se ovšem nejedná o pouhou imitaci díla jejího strýce. Wroth do svého díla vnáší nový aspekt, namísto mužských hrdinů staví do centra děje hrdinky ženské a skrze ně pak dává možnost nahlédnout do vnitřních světů žen a také jim dává prostor projevit se jako autorky, jelikož mnohé z postav *Uranie* jsou literárně aktivní.¹¹⁵

Dalším Sidneyho počinem, který Mary Wroth ovlivnil a na který svou autorskou činností reagovala, byla sbírka sonetů *Astrofel a Stella*.¹¹⁶ Jedná se o první sonetovou sbírku napsanou v anglickém jazyce.¹¹⁷ Původně se však jednalo

¹¹² KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 43.

¹¹³ KASTNEROVÁ, Martina. *Profesionalizace literární kultury: alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*, s. 35-37, 42.

¹¹⁴ MILLER, Naomi J., LARSON, Katherine R. (ed.). *Re-reading Mary Wroth*, s. 35.

¹¹⁵ MILLER, Naomi J., LARSON, Katherine R. (ed.). *Re-reading Mary Wroth*, s. 35-42.

¹¹⁶ MILLER, Naomi J., LARSON, Katherine R. (ed.). *Re-reading Mary Wroth*, s. 35.

¹¹⁷ KASTNEROVÁ, Martina. "Nepostižitelný prostor ženské vůle": Poetické svědectví Lady Mary Wroth. *Svět literatury*. 2018, roč. 28, č. 58, s. 29-60. ISSN 0862-8440, s. 36.

pouze o soubor 108 sonetů a 11 písní, které byly napsány zhruba mezi lety 1581 až 1583 a ve kterých je ženská postava opakovaně označována jako Stella a její milenec jako Astrofel. Dnes již víme, že za postavou Astrofela se skrýval sám autor a jeho Stellou měla být Penelopa Devereux, žena, do které se Sidney zamiloval. Opět zde tedy můžeme nalézt jistou paralelu mezi ním a Wroth, a to ve stínování postav a vtělení se do nich.¹¹⁸

Toto dílo opět kolovalo mezi rodinnými příslušníky pouze v rukopisné podobě a nebylo určeno širší veřejnosti. Stejně jako *Arcadii* Wroth pravděpodobně znala i tuto sbírku sonetů. Sidney se v tomto svém počínu věnuje podobným motivům, jako později Wroth. Lásku oba dva přirovnávají k poddanství, ale až Wroth tento koncept dopracovává a vidí takovou lásku jako daleko komplexnější a komplikovanější. Nicméně v tomto ohledu z díla svého strýce nepochybně čerpá.¹¹⁹

Sbírka Mary Wroth také dozajista odkazuje na sbírku svého strýce i svým názvem. Stejně jako *Astrofel a Stella* je i Wrothina sbírka pojmenována po dvou postavách, které jsou v ní ústřední. Narodil od Philipa Sidneyho ale Wroth název částečně poupraví a namísto *Pamphilia and Amphilantus* dílo nazývá *Pamphilia to Amphilantus*, doslovně bychom tedy mohli název chápat jakožto promluvu Pamphilie k Amphilantovi. Wroth chce tímto poukázat na autonomii ženského hlasu a jednoznačně dává najevo, že mluvčím v celém tomto díle je žena. Zároveň si můžeme povšimnout i dalšího rozdílu mezi autory. Zatímco titulní postavy *Arcadie* a sbírky *Astrofel a Stella* jsou rozdílné a díla tak v podstatě nemají nic společného, u *Uranie* i sbírky *Pamphilia to Amphilantus* jsou ústřední postavy totožné a díla tedy souvisejí. Přirozeně tak tuto sbírku sonetů považujeme za sekvenci k *Uranii*, která dílo doplňuje, a ačkoli k dílu

¹¹⁸ HANNAY, Margaret P.; LAMB, Mary Ellen a BRENNAN, Michael G. (ed.). *The Ashgate Research Companion to The Sidney's, 1500-1700: Volume 2: Literature*. Surrey, England: Ashgate Publishing Limited, 2015. ISBN 978-1-4094-5040-5, s. 225.

¹¹⁹ KASTNEROVÁ, Martina. "Nepostižitelný prostor ženské vůle": Poetické svědectví Lady Mary Wroth, s. 38-39.

nemusí být nutně přidružená formálně, byla sbírka s tímto účelem pravděpodobně zamýšlena.¹²⁰

3.2.2 William Herbert

Literární tvorbu Mary Wroth nepochybně ovlivnily i její milostné vztahy, nejvíce pak pravděpodobně vztah se svým bratrancem Williamem Herbertem, hrabětem z Pembroke. Dnes již není pochyb o tom, že tito dva psali své básně o tom druhém, potažmo pro toho druhého a zároveň si své básně vzájemně četli a svými vlastními verši na ně odpovídali.¹²¹

Herbert se narodil roku 1580, byl tedy o sedm let starší než Wroth. Ačkoli se již od dětství znali a potkávali, vztah mezi nimi byl navázán až po smrti Roberta Wrotha. Kromě toho, že byl Herbert mecenášem a patronem stejně, jako jeho matka, sdílel s Wroth silnou inklinaci k literatuře. Jak již bylo zmíněno v kapitole o životě autorky, Wroth sice po narození jejich dvou dětí přišla o sociální status, zároveň jí ale tato skutečnost pomohla v tom, že měla více času na to věnovat se psaní a literatuře. Herbert ji nejspíše mohl k psaní motivovat i tím způsobem, že sám byl literárně aktivní, ačkoli jeho počiny nebyly za jeho života publikovány.¹²²

Můžeme předpokládat, že ústřední milostná dvojice z *Uranie* a potažmo i přidružené sbírky sonetů, Pamphilia a Amphilantus, jsou založeni právě na vztahu Wroth a Herberta. To dokládá i fakt, že stejně jako Wroth a Herbert byli i Pamphilia a Amphilantus bratranec a sestřenice. To by ještě nemuselo nic znamenat, ale v souvislosti s autorčíným stínováním postav a přenášením reálných osob do svých děl je tato narážka více než očividná. Zároveň bychom jako náznak podobnosti Amphilanta a Herberta mohli vnímat i to, že vztah Pamphilie a Amphilanta je nemanželský. U Wroth a Herberta tomu totiž bylo obdobně.¹²³

¹²⁰ KASTNEROVÁ, Martina. "Nepostižitelný prostor ženské vůle": Poetické svědectví Lady Mary Wroth, s. 36-38.

¹²¹ MILLER, Naomi J., LARSON, Katherine R. (ed.). *Re-reading Mary Wroth*, s. 53.

¹²² ROBERTS, Josephine A. *The Biographical Problem of Pamphilia to Amphilanthus*, s. 47.

¹²³ ROBERTS, Josephine A. *The Biographical Problem of Pamphilia to Amphilanthus*, s. 48.

Změna jejich vztahu z rodinného na milenecký nám pak napomáhá k vysvětlení mnohých básní jak Wroth, tak Herberta. Stejně jako Wroth i Herbert v některých svých literárních počinech rozebírá otázku duality lásky a rozumu, zejména pak v debatě mezi ním a autorem jménem Benjamin Rudyerd. Zároveň si můžeme povšimnout zajímavého aspektu Herbertových básní. V době, kdy se debata s Rudyerdem pravděpodobně odehrávala, byla již Mary Wroth vdaná za Roberta Wrotha. Nejspíše pak nebylo náhodou, že se v některých Herbertových básních objevuje anglické slovo „*worth*“ neboli „*hodnota*“ nejspíše jako přesmyčka příjmení Wroth. Podobné využívání slov, která znějí či se píšou podobně, není úplně neobvyklou záležitostí, zvláště pak v rodinném kruhu. Například strýc obou milenců, Philip Sidney, v některých svých básních použil slovo „*rich*“ tedy „*bohatý*“, nikoli však ve svém obvyklém významu, nýbrž v návaznosti na svou milou Penelopu Rich (dříve Devereux). Wroth pak v některých svých sonetech postupuje úplně stejně, používá slovo „*will*“ tedy budoucí čas slovesa „*být*“, a to pravděpodobně jako narážku na jméno William.¹²⁴

Ačkoli u některých Herbertových básní je těžké určit, komu byly věnovány, jelikož měl být údajně ohledně žen velmi přelétavý, verze, že měly básně být směřovány právě k Wroth, je nejpravděpodobnější. Můžeme tak usoudit i ze skutečnosti, že Wroth v druhé části své romance *Urania* dokonce zahrnuje do děje jednu z Herbertových básní. Jedná se o píseň, kterou v kapitole 44. zpívá Pamphilia a jejímž autorem je Amphilantus. Nejde ovšem o píseň složenou pro Pamphiliu, nýbrž pro Amphilantovu dřívější lásku Antissii, kterou Amphilantus stejně jako Pamphiliu v minulosti opustil, čímž Wroth opět naznačuje mužskou nestálost v lásce. Dle nám dostupných informací má tedy i toto zahrnutí básně do díla a zároveň vnuknutí jej ústředním postavám být dalším možným důkazem o vztahu Wroth a Herberta, který můžeme nalézt v díle Wroth.¹²⁵

U některých básní Wroth a Herberta však má být vzájemná návaznost více patrná. Například Wrothina báseň „*Sweet solitariness, joy to those hearts*“

¹²⁴ MILLER, Naomi J., LARSON, Katherine R. (ed.). *Re-reading Mary Wroth*, s. 55-56.

¹²⁵ HANNAY, Margaret P.; LAMB, Mary Ellen a BRENNAN, Michael G. (ed.). *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 2: Literature*, s. 273.

(mohli bychom přeložit jako „*Sladká samota, potěšení pro tato srdce*“) má být literární odpovědí na Herbertovu báseň „*Why with unkindest swiftness dost thou turn*“ (přeloženo jako „*Proč se s nelaskavou rychlostí odvracíš*“). V této básni Herbert obviňuje svou milou z toho, že mu slíbila věrnost, svůj slib ale porušila. Dokonce je v básni naznačeno, že měl být Herbert prvním sexuálním partnerem Wroth, a to ještě v době, kdy nebyla vdaná, a dávalo by pak smysl, že její manželství s Robertem Wrothem bere Herbert jako zradu.¹²⁶

Stejně jako Wroth se i Herbert věnuje ve svých básních tématu stálé lásky, ve svém přístupu k ní se však oba autoři velmi liší. Zatímco Wroth na mnohých místech svoji lásku potvrzuje a vytýká svému milému jeho nestálost, Herbert se v podstatě nebrání. Svoji nestálost nevyvrací, namísto toho naopak svádí vinu na Wroth a obviňuje ji z toho, že ona je v jejich vztahu ta nestálá a nejistá a tím jejich lásku ničí. Můžeme se ale jen domnívat, jaké bylo jejich milostné soužití doopravdy. Závěrem této kapitoly bychom ale mohli říci, že William Herbert nepochybně ovlivnil nejen život, ale i literární tvorbu Mary Wroth a jeho básně nám do jisté míry mohou poskytnout jiný úhel pohledu, ze kterého se na díla Wroth můžeme zaměřit.¹²⁷

3.2.3 William Shakespeare

Jak bylo dříve již zmíněno, Mary Wroth píše svá díla v podobě dialogu s původní mužskou tradicí milostné poezie. Tento dialog je na jedné straně veden v podstatě oboustranně, a to s výše zmíněným Williamem Herbertem, zároveň ale je možné vidět v její tvorbě jednostranný dialog mezi ní a Williamem Shakespearem, reagování Wroth na Shakespearovy básně a sonety je velmi evidentní.¹²⁸

William Shakespeare se narodil roku 1564, tudíž byl v podstatě vrstevníkem Wroth, ačkoli o několik let starším. Pro tuto práci a jeho souvislost s Wroth je však klíčový rok 1609, kdy byla poprvé publikována sbírka sonetů *Shakespeare's Sonnets*. Tato sbírka původně vyšla jako dílo, které mělo být

¹²⁶ MILLER, Naomi J., LARSON, Katherine R. (ed.). *Re-reading Mary Wroth*, s. 58.

¹²⁷ MILLER, Naomi J., LARSON, Katherine R. (ed.). *Re-reading Mary Wroth*, s. 64-65.

¹²⁸ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 117.

určeno jen určitému okruhu čtenářů. Už zde bychom mohli vidět jistou paralelu s Wroth, jejíž dílo *Pamphilia to Amphilantus* bylo v počátcích koncipováno stejně, také se jednalo o poezii v podobě rukopisu, jehož četba byla vyhrazena pouze těm nejbližším.¹²⁹

Sbírka sonetů Wroth byla poprvé publikována v roce 1621, tedy s dvanáctiletým odstupem od sonetů Shakespearových a zároveň uběhlo již minimálně třicet let od sepsání *Astrofel a Stella* Philipa Sidneyho. Je tedy nutné podotknout, že jak Wroth, tak Shakespeare vědomě píše v jakémsi stínu proslulého Philipa Sidneyho, jehož sbírka sonetů reprezentovala hlas aristokrata minulé generace. Rozhodně to ale na kvalitě prací obou těchto autorů neubírá.¹³⁰

Souvislost mezi Wroth a Shakesparem můžeme vidět v několika různých aspektech. Pravděpodobně nejvýraznějším z nich je téma, kterému se sonety věnují. Wroth sice čerpala z mnohých literárních vzorů, a to i v rodinných kruzích, tedy u otce Roberta a strýce Philipa. Povšimla si ale, že jejich básně nijak nepromýšlejí téma, kterému se Wroth chce věnovat, tedy stálost lásky. Philip toto téma sice částečně otevírá, ale spíše se drží tehdejší tradice, a Robert naopak ve svých básních akcentuje spíše nestálost lásky, ačkoli si ji ve svých básních racionálně zdůvodňuje. V tomto ohledu tedy Wroth odmítá pokračovat po vzoru svého otce, odmítne nejen témata, o kterých Robert píše, ale také petrarkovskou formu sonetu. Formální podobou sonetů se inspiruje právě u Shakespeara, jehož strukturu psaní básní následně přebírá.¹³¹

Tematicky jsou si Wroth a Shakespeare podobní i v dalších ohledech. Oba dva ve svých básních hovoří o intenzivní frustraci, která je způsobena objektem jejich lásky. S takovouto frustrací se můžeme setkat právě v souvislosti s Petrarcou a jeho tradicí, ovšem jak Shakespeare, tak Wroth tuto tradici obrací a nalézáme u nich zcela jinou interpretaci. U obou autorů si totiž můžeme povšimnout, že jejich milostné objekty nejsou dle petrarkovské tradice chladné,

¹²⁹ SALZMAN, Paul a WYNNE-DAVIES, Marion (ed.). *Mary Wroth and Shakespeare*. New York: Routledge, 2015. ISBN 978-1-138-78303-4, s. 9.

¹³⁰ SALZMAN, Paul a WYNNE-DAVIES, Marion (ed.). *Mary Wroth and Shakespeare*, s. 47.

¹³¹ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 107.

odtažené či cudné, jejich sonety je zobrazují spíše jako neschopné věrnosti či lhostejné. Oba pak naznačují, že objekt jejich lásky si není vědom frustrace, kterou mluvčímu sonetu způsobuje. Tuto lhostejnost k frustraci však autoři neakcentují náhodou, je to zároveň jejich způsob, jak se zaměřit na psychologickou stránku mluvčího sonetu, na jeho vnitřní svět a komplexnost.¹³²

Shakespeare se stejně jako Wroth věnuje i otázce věrnosti. Tento aspekt můžeme zaznamenat například v díle *Troilus a Cressida*, kde tuto otázku rozebírá, ačkoli na rozdíl od děl Wroth je v této hře tím stálejším právě mužská postava Troilus a jak již víme, Wroth zobrazuje jako stářejší a věrnější právě ženy. I přesto zde můžeme vidět určitou paralelu mezi Troilem a Pamphilií, kteří jsou ve své lásce oba věrní a vytrvalí, ačkoli Pamphilia nemá zapotřebí dávat svoji věrnost na odví tak okatě, jako Shakespearův Troilus.¹³³

Paralelu mezi Wroth a Shakesparem můžeme zaznamenat také co se týče jejich práce s časem. U obou autorů můžeme nalézt motivy, které jsou spojeny s časem či střídáním ročních období. Každý je však využívá trochu jinak. Shakespeare využívá metaforiku času zejména k tomu, aby zdůraznil jakousi moc verše, která překonává i smrt, nebo, aby poukázal na pomíjivost života. Wroth naproti tomu přirozeně využívá motivy času ke zdůraznění dlouhodobé stálosti v lásce.¹³⁴

Samozřejmě ale nalezneme mezi díly Shakespeara a Wroth určité rozdíly. Wroth akcentuje své ženské postavy jako stálé a ačkoli si tyto postavy prochází utrpením způsobeným láskou, právě jejich láska je to, co je očisťuje a co jim napomáhá k tomu obnovit sliby dané svému milostnému objektu a zůstat ve své lásce stálé. Shakespearovy postavy jsou naproti tomu často naplněné žárlivostí a jeho pojetí lásky se může zdát spíše jako uvědomělé odevzdání se takovýmto emocím, které postavu dříve nebo později zničí. Zatímco v podání Wroth

¹³² SALZMAN, Paul a WYNNE-DAVIES, Marion (ed.). *Mary Wroth and Shakespeare*, s. 47.

¹³³ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 115.

¹³⁴ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 117-118.

můžeme tedy vidět lásku jako očišťující a posilující, v podání Shakespearově jde je láska zobrazena spíše jako destruktivní.¹³⁵

Zároveň se v pojetí Wroth můžeme setkat s rozdílnou interpretací mluvčího sonetu. Zatímco u Wroth se mluvčí, tedy konkrétně Pamphilia, stává jakousi hrdinkou díla, která se svou bolestí a utrpením nenechá úplně pohltit, v Shakespearově díle je zoufalý milenec spíše jen obyčejným mužem, který projektuje své vlastní strachy a žárlivost na svůj milostný objekt. Tyto obavy ho pak v podstatě šírají, a to až do takové míry, že pohrdá sám sebou a svým chováním. Zajímavostí může být také to, že na rozdíl od Wroth Shakespeare milostné objekty svých postav nikdy nepojmenovává.¹³⁶

Co je asi nejvýraznějším rozdílem mezi Shakespearem a Wroth je jejich pojetí duality rozumu a citu. Shakespeare sice připouští určité spojení rozumu a citu, ale zároveň jej vidí jako nebezpečné, nejisté či ohrožující. Také tradiční pojetí protikladů rozumu a citu mluví obdobně. Ve většině případů se setkáme s diskursy, ve kterých je láska prezentována jako něco krajně nerozumného, něco, co odporuje zdravému úsudku. Wroth naproti tomu nevidí rozum a cit jako protiklady, ale spíše jako dva aspekty jdoucí ruku v ruce. Láska je v jejím pojetí součástí rozumu, který lásku vede, láska a rozum jsou od sebe neoddělitelné a láska může být jistá, klidná a bezpečná pouze v momentě, kdy je s rozumem v souladu.¹³⁷

Závěrem této kapitoly tedy můžeme říci, že i přes některé rozdíly v dílech a motivech těchto dvou autorů nelze pochybovat o tom, že byla Wroth velmi dobře obeznámena s literárními počiny svého proslulého vrstevníka a lze téměř s jistotou říci, že William Shakespeare sloužil Mary Wroth jako nemalá inspirace pro její vlastní literární činnost.¹³⁸

¹³⁵ SALZMAN, Paul a WYNNE-DAVIES, Marion (ed.). *Mary Wroth and Shakespeare*, s. 50-51.

¹³⁶ SALZMAN, Paul a WYNNE-DAVIES, Marion (ed.). *Mary Wroth and Shakespeare*, s. 54-55.

¹³⁷ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 119-124.

¹³⁸ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 107.

3.3 The Countess of Montgomery's Urania

Nyní se již zaměříme na jednotlivá díla Mary Wroth. Pravděpodobně jejím nejznámějším literárním počinem je již několikrát zmiňované dílo *The Countess of Montgomery's Urania*. Toto dílo je rozděleno do dvou částí, z nichž první byla publikována společně s přidruženou sbírkou sonetů *Pamphilia to Amphilantus* v roce 1621.¹³⁹ Samotnou *Uranii* bychom pak žánrově mohli označit jako romanci. Důležité je také zmínit, že Wroth byla výjimečnou autorkou, která se zasloužila nejen o první romanci, ale taktéž o první sonetovou sbírku napsanou ženou.¹⁴⁰

Hlavním tématem nejen tohoto, ale i ostatních děl, je stálost lásky, ale zároveň také motivy lži, zrady, bolesti a klamu. Nutno podotknout, že veškerá autorčina díla nejsou zcela autonomní, nýbrž jsou vytvářena v souvislosti s dřívější tradicí milostné poezie, která byla utvářena muži. Jak bylo již dříve předestřeno, Wroth čerpá z poetických vzorů nejen své rodiny, ale i jiných v té době vlivných autorů, mezi její vzory patřil například výše zmiňovaný Shakespeare. Wroth se ale přirozeně jakožto ženská autorka neztotožňuje s touto mužskou tradicí, ale zároveň se vůči ní ani negativně nevymezuje a spíše s ní vede dialog. Dřívější tradici, která odůvodňuje přelétavost a nestálost mužské lásky k ženě Wroth ve svých dílech naprosto převrací.¹⁴¹

Na první pohled by se mohlo zdát, že je celé dílo napsané v duchu podmanění a podřízenosti žen vůči svým partnerům a že ženy v tomto díle neustále trpí, jsou bezmocné a zklamané. Zatímco jejich partneři prožívají dobrodružství a jsou ve své lásce nestálí, tak ženy zde poslušně čekají ve značné nejistotě a bezmoci. Je tomu ale přesně naopak. Autorka ve svých dílech obrací pohled na roli ženy. Představuje ženu jako autonomní bytost, která sice je podřízena svému partnerovi, avšak nikoli nuceně, ale dobrovolně a přirozeně. Ženy se v tomto díle Wroth rozhodují své muže milovat, ne však ledajakou láskou, nýbrž láskou

¹³⁹ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 101-102.

¹⁴⁰ KASTNEROVÁ, Martina. *"Nepostižitelný prostor ženské vůle": Poetické svědectví Lady Mary Wroth*, s. 30.

¹⁴¹ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 102, 107.

stálou. Tímto rozhodnutím se ženy stávají aktivními činitelkami, jejichž láska je na diametrálně jiné úrovni než láska mužů, je kvalitnější a důstojnější, což je demonstrováno na mnohých postavách *Uranie*. Jednotlivé příklady si představíme později ve čtvrté kapitole této práce.¹⁴²

Urania disponuje velkým počtem hlavních i vedlejších postav, které mnohdy zrcadlí současníky, rodinné příslušníky či přátele samotné Wroth. Sama autorka má být výše zmiňovanou Pamphilií, král z Morey, Pamphiliin otec, má znázorňovat Roberta Sidneyho či Pamphiliin milý Amphilantus má být založen na osobě Williama Herberta. Je nutno ale tato zrcadlení postav a reálných osob brát s jistou rezervou. Dějově můžeme popsat *Uranii* jako velmi spletitou s mnoha různými ději a příběhy jednotlivých postav.¹⁴³

První část knihy je rozdělena do čtyřiceti kapitol, druhá pak do dvaceti čtyř. Děj knihy nebude vykreslen úplně dopodrobna, ale nastíníme si kapitoly a důležitá místa v nich. Na počátku knihy se seznamujeme s místem, kde děj začíná, konkrétně se jedná o ostrov Pantalaria, a také se setkáváme s ústřední postavou Uranii, která je pastýřkou, zároveň se ale právě dozvěděla, že ve skutečnosti není dcerou svých rodičů pastýřů. Urania se trápí tím, že momentálně nezná své místo ve světě. Následně se vydává na cestu, na které ji čekají mnohá dobrodružství. Je ohrožena vlkem a zachráněna, setká se s dalšími postavami a spřátelí se a také skrze postavu Parselia, prince z Morey, zjišťuje, že je ztracenou princeznou, kterou Parselius hledá. Zároveň se Parselius do Uranie zamilovává.¹⁴⁴

Důležitou pasáží je kapitola 5., kdy Parselius a jeho skupina ztroskotá na ostrově Kypr. Právě zde skupina nalézá Trůn Lásky, který je střežen třemi věžemi – věží Touhy, Lásky a Stálosti. Tyto věže představují zkoušku pro milence. Zatímco mužští členové posádky se napijí vody z řeky, kterou jsou omámeni a podníceni k tomu podstoupit dobrodružství, ženy jsou uvězněny ve věžích Lásky a Touhy

¹⁴² KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 102-104.

¹⁴³ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 93.

¹⁴⁴ WROTH, Mary. *The Countess of Montgomery's Urania*. Tempe, Arizona: Arizona Center for Medieval and Renaissance Studies, 2011. ISBN 978-0-86698-451-5, s. 39-51.

a osvobozeny budou pouze tehdy, pokud nejvěrnější dáma a nejstatečnější rytíř budou společně schopni otevřít věž Stálosti. O konceptu Trůnu Lásky a třech věžích se budu zmiňovat později v kapitole 4.2.¹⁴⁵

Do děje vstupuje Amphilantus, který je milován dvěma dívkami, Antissii a Pamphilií. Amphilantus si uvědomuje nestálost své lásky k postavě Antissie. Postava jménem Melissea mu poradí, ať se vydá na Kypr a až dokončí svou cestu, má se vrátit za ní. On se tedy vydává na Kypr ke Trůnu Lásky. Pamphilia a Amphilantus se naštěstí prokáží jako nejstatečnější rytíř a nejvěrnější dáma a společně dokáží zrušit kouzlo věží, čímž zachrání Uranii i ostatní. Po návratu Melissea vyvěští svým hostům budoucnost. Urania se dozvídá, že je skutečně dcerou krále a sestrou nejstatečnějšího prince, zatímco Pamphilií Melissea předpoví, že ji v lásce do budoucna čeká ještě velké trápení. Ačkoli jsme se již zmínili, že hlavní postavou díla je právě Urania, ústředním motivem celé romance je hlavně vztah mezi Pamphilií a Amphilantem, kteří se i přes veškerá příkoří na konci první části knihy šťastně shledají, vášnivě se obejmou a Amphilantus Pamphilií dokonce poprosí, aby se s ním vydala na cestu za jeho matkou.¹⁴⁶

Ani v druhé části knihy autorka neopomíná příběh ústředního mileneckého páru, vplétá do něj ale zároveň i další příběhy, konkrétně o potomcích postav z první části, mluví o dětech Parselia a Daliney, také o dětech Steriama a Uranie, zmínka je zde také o Antissii, která byla dříve zamilovaná do Amphilanta.¹⁴⁷ Amphilantovi a Pamphilií se ale ani v následujících kapitolách nedostává klidu a jejich láska je neustále zkoušena stejně, jako tomu bylo v části první. Amphilantus je sveden královnou Candie, která mu následně domluví sňatek s princeznou Slavonie. K Amphilantovi se zároveň dostane zpráva, že je Pamphilia zasnoubena s králem Tartarie. Při pozdějším setkání milenců to ale Pamphilia popírá. Později se za krále sice opravdu provdá, ale Amphilantus si je

¹⁴⁵ WROTH, Mary. *The Countess of Montgomery's Urania*, s. 58-60.

¹⁴⁶ WROTH, Mary. *The Countess of Montgomery's Urania*, s. 69-88, 178.

¹⁴⁷ WROTH, Mary. *The Countess of Montgomery's Urania*, s. 181-190.

vědom, že Pamphilia nemiluje krále, nýbrž jeho. V tento moment ji líbá na tváře, ze kterých slíbává slzy.¹⁴⁸

Ústřední myšlenkou celého díla je tedy láska a cesta k ní, která je mnohdy velmi nesnadná a plná překážek. Například na výše zmiňovaný Trůn Lásky je možné se vyšplhat pouze v momentě, kdy jsou postavy schopny překonat věže Lásky a Touhy, až poté mohou vstoupit do věže Stálosti. Ve věžích Lásky a Touhy přitom milenci velmi trpí, ať už beznadějí, strachem či žárlivostí. Veškeré tyto útrapy musí být na cestě za pravou láskou překonány a tato cesta není jednoduchá. Navíc si můžeme všimnout, že se do věže Stálosti povede vstoupit jen ženám, které jsou všeobecně v dílech Wroth interpretovány jako ty stálější v lásce.¹⁴⁹

3.4 Pamphilia to Amphilanthus

Nyní se krátce zaměříme na dílo *Pamphilia to Amphilanthus*, sonetovou sbírku, která byla původně zamýšlena jako sekvence k romanci *Urania*. Ačkoli *Urania* a potažmo i *Pamphilia to Amphilanthus* měly být oficiálně vydány až v roce 1621, již v roce 1613 měly být některé sonety známy minimálně v autorčině okolí a některé zdroje uvádí, že byly dokonce předčítány mezi jejími přáteli, pravděpodobně ve formě rukopisu. Od původního rukopisu však bylo v díle provedeno mnoho změn, nicméně ustálená podoba díla v sobě obsahuje 83 sonetů a 20 písní, které byly pečlivě rozděleny do čtyř částí, které vzájemně souvisejí.¹⁵⁰

Tato sonetová sekvence začíná u postavy Pamphilie, která je svědkem toho, jak se bohyně lásky Venuše a její syn Kupid zmocní jejího srdce. První sekce složená z 55 básní nám má vyobrazit vnitřní konflikt Pamphilie a její vyrovnání se s emocemi. Na konci této části nám Wroth předestírá, že co se týče

¹⁴⁸ WROTH, Mary. *The Countess of Montgomery's Urania*, s. 208-210, 223, 226.

¹⁴⁹ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 110.

¹⁵⁰ ROBERTS, Josephine A., (ed.). Introduction. In: WROTH, Mary. *The Poems of Lady Mary Wroth*. Baton Rouge: Louisiana State University Press, 1983, s. 3-73. ISBN 0-8071-1799-4, s. 44.

Pamphiliiny lásky, nejedná se o rozhodnutí Venuše a Kupida, nýbrž o svobodné rozhodnutí samotné Pamphilie milovat stálou láskou.¹⁵¹

V druhé části sbírky se objevují zejména motivy vášně, ale také pochybností, žárlivosti a zoufalství. Opět se zde objevuje postava Kupida, který si má zahrávat s lidskými emocemi. Pamphilia zažívá ve své lásce silnou frustraci a svede ji na Kupida, následně se v ní ale probouzí pocit viny a omlouvá se mu.¹⁵² Ve třetí sekci sonetů je Kupid zmiňován v konotaci nejen s láskou, ale i sexuální touhou. Třetí část je pak charakteristická tím, že hlavní postava Pamphilie osciluje mezi tím, zdali má na lásku a touhu rezignovat nebo má svoji touhu brát jako svou přednost a silnou stránku.¹⁵³

Na konci sekvence začíná Pamphilia vnímat bolest jakožto nedílnou součást lásky a začíná si také uvědomovat nepředvídatelnost lidských emocí. I přesto, že mnohé ze sonetů v této poslední části sbírky vyznívají velmi melancholicky, v posledních dvou sonetech Pamphilia překonává své vnitřní konflikty a nachází jistou dávku naděje.¹⁵⁴

Co se týče formální stránky díla, je zde opět vidět vliv strýce Mary Wroth Philipa Sidneyho, u kterého se Wroth pravděpodobně inspirovala. Modelovým dílem jí měla být strýcova sbírka sonetů *Astrophel a Stella*, ve které se Sidney vyrovnává s tématy podobnými těm v *Pamphilia to Amphilantus*. Nejvíce výrazné je zde téma vnitřního boje mezi vzepřením se a podrobením se lásce. Co se však týče stavby verše, zakomponovala Wroth do svého díla poněkud více variací veršů než její strýc. Zároveň také víme, že inspiraci pro některé básně čerpala i u svého otce Roberta Sidneyho.¹⁵⁵

¹⁵¹ ROBERTS, Josephine A., (ed.). Introduction. In: WROTH, Mary. *The Poems of Lady Mary Wroth*, s. 44.

¹⁵² ROBERTS, Josephine A., (ed.). Introduction. In: WROTH, Mary. *The Poems of Lady Mary Wroth*, s. 45.

¹⁵³ HANNAY, Margaret P.; LAMB, Mary Ellen a BRENNAN, Michael G. (ed.). *The Ashgate Research Companion to The Sidney's, 1500-1700: Volume 2: Literature*, s. 256.

¹⁵⁴ ROBERTS, Josephine A., (ed.). Introduction. In: WROTH, Mary. *The Poems of Lady Mary Wroth*, s. 46.

¹⁵⁵ ROBERTS, Josephine A., (ed.). Introduction. In: WROTH, Mary. *The Poems of Lady Mary Wroth*, s. 46-47.

3.5 Love's Victory

Co se týče třetího díla Wroth, jedná se o pastorální tragikomedii *Love's Victory*. Ta za autorčina života nebyla nikdy vytištěna a existovala tak původně pouze ve dvou rukopisných verzích pocházejících z Huntingtonu a Penshurst. Vliv na toto dílo a autorku měly pravděpodobně hry jako *Il Pastor Fido* od Battisty Guariniho, *The Queen's Arcadia* a *Hymen's Triumph* od Samuela Daniela nebo *The Faithfull Sheperdess* Johna Fletchera.¹⁵⁶

Dílo začíná rozhovorem Venuše a Kupida – již v tomto momentě lze vidět opakované přenášení motivů, motiv Kupida a Venuše je nám znám již z obou předchozích děl autorky. Venuše nařizuje Kupidovi, aby použil své síly na skupinu pastýřů, zdá se jí totiž, že jim jakožto bohům lásky nevzdávají tolik úcty, kolik by měli. Z těchto pastýřů, kteří jsou zároveň hlavními postavami, bychom mohli jmenovat například Philissa, Musselu, Silvestu či Rustica, postav je zde v této hře celkem šestnáct.¹⁵⁷

Venuše a Kupid se dohodnou, že tyto mladé pastýře donutí trpět a Kupid na ně následně použije svoje šípy žárlivosti, strachu, zlomyslnosti a nedůvěry. Wroth chce v tomto momentě poukázat na fakt, že ačkoli se postavy odvolávají k bohům lásky, nejsou si paradoxně vůbec vědomi jejich přítomnosti a nedochází jim, že právě tito bohové stojí za tím, co se jednotlivým postavám děje.¹⁵⁸

Stejně jako *Urania* nám i *Love's Victory* predestírá několik postav a zároveň několik různých situací v jejich vztazích. Philisses a Mussela jsou například milenci, kteří musí čelit překážkám zvenčí jako je nedobrovolné zasnoubení Mussely s Rusticem či to, že jsou do Mussely zamilované i další dvě mužské postavy. Naproti tomu vztah postav Simeany a Lissia je ovlivněn jejich vlastními vnitřními konflikty, Lissius musí překonat svou pohrdavost a pýchu a Simeana

¹⁵⁶ HANNAY, Margaret P.; LAMB, Mary Ellen a BRENNAN, Michael G. (ed.). *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 2: Literature*, s. 211-212.

¹⁵⁷ MCMANUS, Clare (ed.). *Women and Culture at the Courts of the Stuart Queens*. Hampshire: Palgrave Macmillan, 2003. ISBN 978-1-4039-0260-3, s. 125.

¹⁵⁸ ROBERTS, Josephine A., (ed.). Introduction. In: WROTH, Mary. *The Poems of Lady Mary Wroth*, s. 53-54.

naopak žárlivost na svou rivalku Climeanu. Objevují se nám tu tudíž opět vztahy velmi rozmanité a různorodé.¹⁵⁹

Děj nabírá zajímavý spád v momentě, kdy se Philisses a Mussela dohodnou, že se v Chrámu lásky obětují jeden pro druhého, přičemž jim má být svědkem Philissova sestra Simeana. Protože milenci nemohou v tomto životě být spolu, má dojít pravděpodobně ke společné sebevraždě, ačkoli si vzájemně slíbili, že sami sobě ani jeden neublíží. Následuje řada na sebe navazujících událostí, Silvesta akceptuje rozhodnutí své přítelkyně a navrhuje méně drastický způsob smrti, tedy jed, ačkoli si je vědoma svého trestu za tuto pomoc, konkrétně má být upálena. Další oběť podstupuje Forester, který se z lásky obětuje právě za Silvestu, Rustic se vzdá svého nároku na Musselu a tento celý sled událostí, který prokazuje oběti lásce, donutí Venuši, aby protagonisty oživila. Milenci skrze setkání se smrtí prošli transformací a jejich komunita byla obnovena.¹⁶⁰

Nejdůležitějším momentem celého tohoto díla je pravděpodobně Silvestina oběť pro Philissa a Musselu. V tomto díle je totiž kladen velký důraz na přátelství mezi dvěma či více ženami a také na to, jak je potenciální rivalita mezi ženami přemožena jejich přátelstvím. Silvesta byla totiž dříve Philissem odmítnuta, a i přesto se nebála sebe samu obětovat za jinou ženu, potažmo ženu, která ji ve Philissově životě v podstatě nahradila. Bylo by pochopitelné, že by se Silvesta obětovala například za nějakého svého rodinného příslušníka, nikoli však za potenciální rivalku. Mussela a Silvesta se ale i přes tuto záležitost s Philissem staly přítelkyněmi, a tudíž se Silvesta nezdráhá za Musselu a Philissa obětovat. Téma přátelství je tedy v tomto díle velmi akcentováno a mohli bychom dokonce říci, že se jedná o jakousi oslavu přátelství mezi ženami, co se anglického dramatu týče. Tento aspekt ženského přátelství a společenství bude podrobněji analyzován v kapitole 4.3.¹⁶¹

¹⁵⁹ MCMANUS, Clare (ed.). *Women and Culture at the Courts of the Stuart Queens*, s. 125.

¹⁶⁰ HANNAY, Margaret P.; LAMB, Mary Ellen a BRENNAN, Michael G. (ed.). *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 2: Literature*, s. 212-213.

¹⁶¹ HANNAY, Margaret P.; LAMB, Mary Ellen a BRENNAN, Michael G. (ed.). *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 2: Literature*, s. 213.

4 ŽENY V KONTEXTU DĚL MARY WROTH

V této kapitole se věnuji jednotlivým dílům Mary Wroth. V dílčích podkapitolách jsou analyzována díla *The Countess of Montgomery's Urania*, *Pamphilia to Amphilantus* a *Love's Victory*, a to s ohledem na to, jak Mary Wroth zobrazuje ženy. První podkapitola se věnuje stálosti ženské lásky, ve druhé se zaměřuji na to, jak se ženy vyrovnávají s bolestí a třetí podkapitola se soustředí na ženské společenství a koncept přátelství v díle Wroth. Pečlivě jsem vybrala a interpretovala pasáže, na kterých je možné tyto aspekty děl Wroth vypořádat.

4.1 Stálost lásky žen

Stálost ženské lásky je v dílech Mary Wroth reflektována nespočetněkrát a mohli bychom říci, že se jedná o ústřední motiv děl Wroth, který se prolíná všemi jejími literárními počiny, a to společně s motivy naděje a zároveň jisté podřízenosti. Milující žena se totiž na první pohled může zdát podřízena svému muži a jeho nestálosti, je to ale ona sama, která si vybírá milovat jej stálou láskou i přes veškeré peripetie. Tímto rozhodnutím se její láska stává silnější, pevnější a kvalitnější. A ačkoli je žena ke svému muži v podstatě ve stavu poddanském, nejedná se o negativní podřízenost, nýbrž o přirozený vztah, který přináší výhody oběma stranám. Ženy se totiž rozhodují svobodně milovat, a s tím je spojeno i rozhodnutí svému milému podléhat.¹⁶²

Wroth takto obrací tradiční pohled na ženu, která je z mužského pohledu ve vztahu ta nevěrná, nemoudrá či ovládaná chťičem. Wroth však v souvislosti s ženami hovoří spíše o touze než o chťiči. Všechny ženské postavy v dílech Wroth sice touhu prožily a prožívají, Wroth ale tuto jejich touhu nevidí jako něco negativního, nebezpečného či ohrožujícího. Naopak bere touhu jako přirozenou součást ženské lásky, která je uklidňující a zajišťuje stálost a stabilitu. Tuto stálost lásky pak Wroth projektuje právě do svých ženských postav.¹⁶³

¹⁶² KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 104.

¹⁶³ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 106.

Pokud se zaměříme na dílo *Urania*, toto zdůraznění ženské stálé lásky je zde na první pohled patrné a velmi snadno nalezneme případy, ve kterých se tato stálost lásky projevuje. Wroth v tomto díle nejen prezentuje ženské postavy jako stálější, ale zároveň si i pohrává s nejrůznějšími metaforami, za které stálost lásky schovává. Pravděpodobně nejvýraznější z nich je její koncept Trůnu Lásky, se kterým se seznamujeme v kapitole 5. první knihy *Uranie*. Trůn Lásky je v knize střežen třemi věžemi, Věží Touhy, Věží Lásky a Věží Stálosti a všechny tyto stavby mají jediný účel – jedná se o zkoušku lásky. Zatímco mužská část skupiny se napije kouzelné vody z řeky, která je omámí, ženské postavy jsou uvězněny ve věžích Touhy a Lásky. Osvobození je čeká pouze tehdy, až se potká nejudatnější rytíř a nejvěrnější dáma, kteří prokáží svou lásku a společně otevřou bránu do Věže Stálosti. V této části knihy je velmi dobře vylíčeno, že dostat se do Věže Stálosti opravdu není jednoduché. Navíc zjišťujeme, že první dvě věže jsou velmi zákeřné v tom, že v nich člověk okusí nepopsatelná muka v podobě žárlivosti, strachu a beznaděje.¹⁶⁴

Později se v knize dozvídáme, že tím nejudatnějším rytířem se prokáže být právě už několikrát zmiňovaný Amphilantus, který zvítězí v boji nad svými protivníky a zároveň se prokáže tím, že je schopný hájit krásu své milé Pamphilie, která na místo dorazila také. Je to právě Pamphilia, která má být tou nejvěrnější dámou, neboť Amphilanta neustále miluje. Dohodnou se tedy, že spojí svoji udatnost a věrnost a pokusí se očarování zrušit. Projdou tedy společně všemi třemi věžemi a společně se jim podaří osvobodit Uranii i ostatní vězně. Z kapitoly 14., kde se celý tento příběh odehraje, ale můžeme předpokládat, že se nejedná o Amphilantovu udatnost, díky které by se kouzlo rozplynulo, ale právě o Pamphiliinu věrnost a stálou lásku k němu. Amphilantus se totiž poté znovu vydává na cesty a milující Pamphilia opět zůstává opuštěna. Jejich láska je tedy opakovaně zkoušena a ačkoli je její milovaný v lásce nestálý, Pamphilia jej stále miluje i přesto, že jí láska v některých momentech není opětována.¹⁶⁵

¹⁶⁴ WROTH, Mary. *The Countess of Montgomery's Urania*, s. 58-59.

¹⁶⁵ WROTH, Mary. *The Countess of Montgomery's Urania*, s. 84-86.

ALEXANDER, Gavin. *Writing After Sidney: The Literary Response to Sir Philip Sidney 1586-1640*, s. 300.

Toho si můžeme povšimnout i v kapitole 24., kde Wroth vytváří další místo podobné Trůnu Lásky, a to začarované divadlo. Můžeme předpokládat, že Wroth tyto metafory tvoří záměrně právě proto, aby ještě více upozornila na fakt, že ženy jsou podle ní v lásce ty stálejší. Stejně jako v předchozím případě jsou totiž v začarovaném divadle uvězněny pouze ženy. Ty jsou očarovány hudbou a také tím, že na zdech divadla vidí obrazy svých milenců, jak se na ně usmívají. K tomu, aby byly osvobozeny, je zapotřebí nejvíce milující a milovaný muž, který bude v divadle následně sám uvězněn, a všichni uvěznění pak mohou být zachráněni pouze tím nejkrásnějším stvořením, jehož dobrota však není na první pohled vidět – nemusí se tedy nutně jednat o milenku osvoboditele. Wroth zde již nemluví o udatném muži, ale o muži, který nejen miluje, ale je zároveň nejvíce milován. Opět tak Wroth zdůrazňuje ženskou lásku, osvobození nejen očarovaných žen, ale i osvoboditele samotného je podmíněno stálou láskou ženy tohoto osvoboditele.¹⁶⁶

O osvobození ženských hrdinek z divadla se pokusí mnoho dalších postav, ale zrušit kouzlo divadla se jim nedaří. Posledním, kdo se o zlomení kletby divadla pokouší, je opět Amphilantus, který splní první část kletby – tedy prokáže, že miluje a je zároveň neustále milován Pamphiliinou stálou láskou. Druhou část kletby musí zlomit postava jménem Veralinda. Mohli bychom zde očekávat, že se této role chopí právě Pamphilia, ta je ale sama uvězněna, tudíž nemůže nic jiného než přihlížet. Kouzlo divadla je následně zlomeno, opět je to ale spíše zásluhou Pamphilie a její stálé lásky a Veralindy a její dobroty nežli zásluhou Amphilantovou.¹⁶⁷

Posledním momentem, kdy se setkáváme s podobným konceptem, je kapitola 38., kde se seznamujeme s Peklem Klamu, které je v podstatě další zkouškou lásky Pamphilie a Amphilanta. Pamphilia zde vidí Amphilanta, který se nachází ve společnosti Musaliny a Lucenie, srdce má vyrvané z těla a na něm má vyryté jméno „Pamphilia“. Musalina se chystá ukončit Amphilantův život a Pamphilia, ačkoli není nijak ozbrojená, se vrhá skrze plameny k němu, aby jej zachránila.

¹⁶⁶ WROTH, Mary. *The Countess of Montgomery's Urania*, s. 125-127.

¹⁶⁷ WROTH, Mary. *The Countess of Montgomery's Urania*, s. 141, 148.

Je však plameny vymrštěna ven a když se za ní Peklo Klamu zavře, uvidí na skále, která Peklo skrývá, nápis, který jasně říká, že do Pekla Klamu mohou vstoupit jen ti falešní, zatímco věrní milenci se dovnitř nedostanou. Wroth tímto tedy ukazuje na fakt, že ačkoli je Pamphilia ve své lásce i přes veškeré překážky stále věrná a byla by ochotna za Amphilanta dát život, Amphilantus to tak pravděpodobně necítí do takové míry jako ona, a proto v tomto Pekle je. Každopádně se později dozvídáme, že se celý tento příběh Pamphilií jen zdál. I přesto zde však vidíme autorčin náznak toho, že Amphilantus je v jejich vztahu stále ten nestálější a falešnější.¹⁶⁸

Pamphilia a Amphilantus se nakonec šťastně shledají v kapitole 40, ale jejich peripetie nekončí a veškeré jejich následující příběhy opět ukazují na to, že Amphilantus je přelétavý a nestálý, zatímco Pamphilia je i přes nechtěný sňatek s jiným mužem neustále věrná jen Amphilantovi. Můžeme říci, že je Pamphilia v tomto díle jakýmsi ztělesněním stálosti, Wroth tento aspekt dokonce sama potvrzuje, a to v kapitole 14.¹⁶⁹ V momentě, kdy se Pamphilií a Amphilantovi povede prolomit kouzlo věží, objeví se před nimi postava Stálosti samotné, která Pamphilií podá klíče od Věže Stálosti. Ve chvíli, kdy si Pamphilia klíče od Věže převezme, Stálost ihned zmizí jakoby v Pamphiliině hrudi. Můžeme tedy předpokládat, že Wroth tím chtěla opět poukázat na to, že Pamphilia je v lásce stálejší než Amphilantus, protože se postava Stálosti vtělila do ní a ona ji nosí neustále při sobě.¹⁷⁰

Pokud nahlédneme do sbírky sonetů *Pamphilia to Amphilantus*, bude nám zřejmé, že se i tímto dílem jako ústřední téma prolíná stálá láska žen. Mluvčím sonetů je ústřední postava z *Uranie*, Pamphilia.¹⁷¹ V tomto momentě považují za velmi důležité zmínit i způsob, jakým Wroth pojmenovala právě tyto dvě nejdůležitější postavy svých dvou děl. Jména jak Pamphilie, tak Amphilanta jsou totiž původně odvozena z řečtiny. Zatímco Pamphilia znamená „*all-loving*“

¹⁶⁸ WROTH, Mary. *The Countess of Montgomery's Urania*, s. 175-176.

¹⁶⁹ WROTH, Mary. *The Countess of Montgomery's Urania*, s. 178, 272-273, 86.

¹⁷⁰ ALEXANDER, Gavin. *Writing After Sidney: The Literary Response to Sir Philip Sidney 1586-1640*, s. 330.

¹⁷¹ ROBERTS, Josephine A., (ed.). Introduction. In: WROTH, Mary. *The Poems of Lady Mary Wroth*, s. 42.

tedy v doslovném překladu „všemilující“, jméno Amphilanta znamená „the lover of two“ tedy doslovně řečeno „mileneček dvou“. Již tímto pojmenováním dává Wroth najevo, kdo je v tomto vztahu ten opravdu milující, věrnější a stálejší.¹⁷²

Nyní již k samotnému dílu. Nepochybně jedním z nejznámějších sonetů je sonet z první části sbírky, konkrétně sonet 3. Pokud bychom měli vybrat nějaký sonet, který dokonale shrnuje dílo Mary Wroth, troufám si říct, že by to byl právě tento. Objevují se v něm totiž všechny tři výše zmíněné motivy děl Wroth, tedy stálá láska, naděje a poddanství v lásce.¹⁷³ Níže v překladu sonetu jsou jednotlivé motivy vyznačeny tučným písmem:

*Dokud je **naděje**, pak láska svou úlohu sehrává.*

Pamětliv sebe sama buď a na mě myslí.

*Světlem buď v očích, co dobyly srdce,
a pohled, zda to srdce mé v odpověď prodlévá.*

*Sídlo své měj v té hrudi a soucit měj s nářkem,
vždyť ten oheň ve mně žhne nejpravějším plamenem,*

překonává myšlení, jehož se nestálost dotkla,

*či ty, kteří marní je mimo **umění stálosti**.*

*Snad jen ve spánku naleznu spočinutí,
neboť myšlenky na tebe tak sklíčily mou duši,
že jen bledá a strádající o milost prosím.*

*Opustíš snad **svou služebnici**? Pomysli jen na to,*

¹⁷² KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 101.

¹⁷³ WROTH, Mary, ROBERTS, Josephine A. (ed.). *The Poems of Lady Mary Wroth*. Baton Rouge: Louisiana State University Press, 1983. ISBN 0-8071-1799-4, s. 86.

*kdo nosí lásky korunu, jako panovník nemá zle jednat,
ale splácet dobrem těm, kteří jeho moci podléhají.*¹⁷⁴

Jak tedy můžeme vidět, na všechny tři tyto motivy svých děl Wroth opět klade důraz, a i v *Pamphilia to Amphilantus* jsou básněmi a písněmi protkány. Konkrétně v tomto sonetu se také objevuje slovní spojení „*constant art*“, které je pro Wroth velmi charakteristické. Wroth totiž stálost v tomto sonetu popisuje nikoli jako vlastnost, ale dokonce jako umění, kterého je sama mluvčí sonetu schopná. V sedmém verši samozřejmě nezapomíná zakomponovat narážku na Amphilanta a jeho nestálost a jelikož jsou tyto dva protiklady v sonetu zmíněny velmi rychle po sobě, můžeme předpokládat, že Wroth sonet takto vypracovala, aby zdůraznila určitý kontrast stálosti ženy a nestálosti muže.¹⁷⁵

Co se týče tohoto sonetu, je zde také důležité zmínit pojem *koruna lásky*, v původním znění „*Love's Crowne*“. Jednak zde Wroth opět upozorňuje na lásku jakožto dobrovolné poddanství ze strany ženy, toho si můžeme povšimnout i při označení „*služebnice*“, zároveň bychom zde ale také mohli nalézt určitou podobnost s *Uranii*. Koruna lásky je v tomto sonetu jakousi paralelou k Trůnu Lásky, se kterým se setkáváme ve romanci Mary Wroth, kde hraje významnou roli a dokazuje stálost ženské lásky. Opět se zde tedy objevuje motiv, se kterým už jsme se v rámci díla Wroth setkali, ačkoli v přenesené podobě.¹⁷⁶

Stejného kontrastu motivů stálosti a nestálosti si pak můžeme povšimnout například v písni 1, kde se oba motivy opět nacházejí v těsné blízkosti. V této písni, která mimo jiné připomíná píseň 3. Roberta Sidneyho, autorka a potažmo Pamphilia popisuje sebe samu jako tu, která stále milovala do té doby, než ji nestálost jejího milého „zabila“. Doslovně zde tedy mluví o nestálosti jako o něčem ryze negativním, co ničí nejen lásku, ale i osoby v ní zainteresované.

¹⁷⁴ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 103.

¹⁷⁵ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 104.

¹⁷⁶ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 104.

Mimo jiné lze v této písni také nalézt výše zmiňovaný koncept změn ročních období jakožto metafory k plynutí času a stálosti lásky, která trvá přes všechna roční období.¹⁷⁷

V mnoha dalších sonetech můžeme registrovat podobné momenty, kdy se mluvčí jeví jako ta, která trpí kvůli své stálé lásce. Sonet 7. nám doslova říká, že se mluvčí prokázala jako ta milující v momentě, kdy svou svobodu obětovala pro bolest, tudíž mohla být svobodná a pravděpodobně šťastnější, zatímco v tomto momentě je sice někomu zaslíbena, ale působí jí to akorát trápení. V sonetu 13. pak obdobně mluvčí říká, že je vězněm, svázaná a nesvobodná, tudíž se nám zde opět objevuje motiv poddanství a určité svázanosti.¹⁷⁸

Stálost lásky Pamphilie dokazuje i píseň čtvrtá, ve které i přes vzdálenost mezi ní a jejím milým říká, že její srdce je jeho, ať si je vezme a také dodává, že žádná vzdálenost ani žádný časový horizont nemůže toto její nastavení změnit. Zdá se tak, že se Pamphilia snaží naznačit, že její láska je tak silná a stálá, že přečká a překoná veškerou nejen časovou vzdálenost. V sonetu 26. stejně tak naznačuje svoji stálou lásku slovním spojením „*faithful love*“ tedy doslovně přeloženo jako „*věrná láska*“. Zde není potřeba se do sonetu ponořit hlouběji, jelikož je vyjádření Wroth zcela očividné. V sonetu 48. se pak zmiňuje také o tom, že její láska s časem neupadá, ale naopak roste a čím déle mluvčí postava miluje, tím je její láska silnější, čistější a ryzejší.¹⁷⁹

V následujících sonetech se opět mnoho motivů opakuje, můžeme zde nalézt například opakující se motiv kontrastu světla a stínu či dne a noci. Zároveň kromě projevů stálé lásky můžeme v některých částech sbírky nalézt také prosby ze strany mluvčí směrem k objektu své lásky, aby její lásku a věrnost nezničil či aby nedal své srdce nějaké jiné dívce, když ona jej miluje již po tak dlouhou dobu (konkrétně tento příklad nalezneme v písni na straně 118). Již po několikáté v celé sbírce se i v této písni objevuje slovo „*constant*“ tedy „*stálý*“.¹⁸⁰

¹⁷⁷ WROTH, Mary, ROBERTS, Josephine A. (ed.). *The Poems of Lady Mary Wroth*, s. 89.

¹⁷⁸ WROTH, Mary, ROBERTS, Josephine A. (ed.). *The Poems of Lady Mary Wroth*, s. 90, 95.

¹⁷⁹ WROTH, Mary, ROBERTS, Josephine A. (ed.). *The Poems of Lady Mary Wroth*, s. 101, 102, 114.

¹⁸⁰ WROTH, Mary, ROBERTS, Josephine A. (ed.). *The Poems of Lady Mary Wroth*, s. 118.

Na mnohých místech v celé sbírce se pak také objevuje motiv stálé lásky jakožto hořícího plamene. Nejen v úplně prvním sonetu celé sbírky si můžeme povšimnout toho, jak Wroth mluví o Venuši, bohyni lásky, a jejím synu Kupidovi, kteří společně zapalují lidská srdce. Mluvčí, tedy Pamphilia, v tomto sonetu doslova říká, že ze všech ostatních srdcí jen jedno plálo daleko silnějším ohněm než všechny ostatní. Jednalo se právě o její srdce, které jí Venuše následně vložila do hrudi a Kupid jej poté na Venušin rozkaz prostřelil šípem. Mluvčí říká, že od té doby byla „lover“ tedy „milující“. I na dalších místech si ale můžeme povšimnout motivu ohně jakožto něčeho, co symbolizuje lásku a touhu. Například v tzv. *Koruně sonetů věnovaných lásce*¹⁸¹, která je součástí sbírky, se tento motiv ohně nachází hned několikrát, například ve slovním spojení „*plameny lásky*“, které neustále hoří, naznačujíc tedy, že její láska je jako věčný oheň, který nikdy neuhasíná.¹⁸²

Celá sbírka je pak příznačně zakončena veršem, který ve své podstatě vystihuje pointu a hlavní myšlenku nejen celé sbírky, ale i ostatních děl Mary Wroth. Říká: „*Necht' je tvá stálost důkazem tvé cti.*“¹⁸³

Pokud se zaměříme na tragikomedii *Love's Victory*, povšimneme si, že ačkoli název napovídá, že je dílo o lásce, velmi silně zde vystupuje aspekt přátelství. Mohli bychom říci, že toto dílo se poněkud odlišuje od ostatních, jelikož se sice stejně jako předchozí díla zaměřuje na lásku a stálost v ní, ale vidíme zde poněkud neobvyklý a nečekaný zvrát. Wroth totiž v tomto díle stálost lásky již nesměřuje jen mezi dvojice milenecké, ale i mezi dvojice přátelské. Reprezentativním příkladem nám může být výše zmíněné přátelství mezi Musselou a Silvestou, které by sice mohly být sokyněmi, ale staly se přítelkyněmi, a to až do takové míry, kdy Silvesta tvrdí, že by raději zemřela, než aby svou přítelkyni zradila. Zároveň je Silvesta ochotná za svou přítelkyni položit život a dokonce říká, že za ni a jejího milence zemře s radostí. Na tomto

¹⁸¹ Koruna nebo korona je italská forma psaní poezie, kdy jsou na sebe jednotlivé sonety vzájemně navázány tak, že poslední věta sonetu je zároveň i první větou sonetu následujícího. HANNAY, Margaret P.; LAMB, Mary Ellen a BRENNAN, Michael G. (ed.). *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 2: Literature*, s. 256.

¹⁸² WROTH, Mary, ROBERTS, Josephine A. (ed.). *The Poems of Lady Mary Wroth*, s. 2, 129.

¹⁸³ WROTH, Mary, ROBERTS, Josephine A. (ed.). *The Poems of Lady Mary Wroth*, s. 142.

příkladu tudíž můžeme vidět, že stálá láska nemusí nutně být směřována od ženy k muži, milenci, ale můžeme ji stejně tak chovat k ženě, jakožto přítelkyni či blízké osobě.¹⁸⁴

Pokud odhlédneme od aspektu přátelství, samozřejmě bychom i v tomto díle našli určité pasáže, kde se projevuje stálost lásky stejně, jako v dílech ostatních. Pravděpodobně nejvýraznějším příběhem celé hry je vztah mezi Musselou a Philissem. Tito dva pastýři jsou totiž zároveň oddanými milenci, v cestě jim ale stojí postava Rustica, se kterým je Mussela nedobrovolně zasnoubena. Zároveň je Mussela milována ještě dalšími dvěma postavami, Laconem a Arcasem.¹⁸⁵

Vztah Philissa a Mussely je plný překážek, které jim a jejich lásce stojí v cestě. Philisses si například na počátku hry myslí, že Mussela miluje jeho přítele Lissia, to mu ale Mussela vyvrátí. Další překážkou je i zasnoubení Mussely s Rusticem, na kterém trvá Musselina matka a neméně podstatným zádrhelem v jejich lásce je i postava Arcase, který tvrdí, že byl Musselou odmítnut, a proto se snaží jejich lásku narušit pomlouváním.¹⁸⁶

Ústřední milenecký pár zjišťuje, že jeden bez druhého nemohou žít, proto se tedy v první scéně pátého dějství rozhodnou, že společně půjdou do Chrámu lásky, kde se osvobodí – Mussela naznačuje společnou sebevraždu, jen díky ní mohou být oba svobodní, Philisses naopak trvá na tom, aby Mussela žila. Zároveň si slíbí, že ani jeden sám sobě neublíží, celý děj ale následně směřuje právě ke společné sebevraždě.¹⁸⁷

Právě v tomto momentě hry můžeme vidět důkaz o stálosti lásky těchto dvou postav, nyní už nejde jen o stálost ženské postavy Mussely, ale i mužské postavy

¹⁸⁴ WROTH, Mary, SIDNEY, Philip; BRENNAN, Michael G. a FINDLAY, Alison (ed.). *Love's Victory*. Manchester: Manchester University Press, 2021. ISBN 978-1-5261-6717-0, s. 142, 209.

¹⁸⁵ MCMANUS, Clare (ed.). *Women and Culture at the Courts of the Stuart Queens*, s. 125.

¹⁸⁶ MILLER, Naomi J. a WALLER, Gary (ed.). *Reading Mary Wroth : representing alternatives in early modern England*. Knoxville: University of Tennessee Press, 1991. ISBN 0-87049-710-3, s. 95-96.

¹⁸⁷ MILLER, Naomi J. a WALLER, Gary (ed.). *Reading Mary Wroth : representing alternatives in early modern England*, s. 96.

Philissa. Milenecký pár je v tomto momentě připraven obětovat se jeden pro druhého a zároveň pro lásku. Věří, že po smrti je čeká věčný svobodný život, ve kterém budou moci žít spolu. Oba dva by raději zemřeli, než být jeden bez druhého a jejich odchod ze světa má být výjimečným a neopakovatelným důkazem jejich věrnosti a lásky.¹⁸⁸

Co je u Wroth poněkud neobvyklé, je také zobrazení další mužské postavy, konkrétně postavy Forestera, jako někoho, kdo miluje stálou láskou. Objektem Foresterovy lásky je postava Silvesty, která dříve byla zamilovaná do Philissa, ale ten ji odmítl. Silvesta se proto rozhodla k životu v cudnosti, a i když o Foresterově lásce a věrnosti k ní ví, odmítá ji. V momentě, kdy Silvesta milencům místo smrti dýkou nabídne, aby spáchali sebevraždu za pomoci jedu, je knězi v chrámu za svůj čin odsouzena ke smrti upálením. Forester se však z lásky k Silvestě obětuje a má být upálen místo ní. K jeho smrti nakonec nedochází a na konci hry dokonce Silvesta slíbí Foresterovi lásku, a ačkoli se jedná o cudnou lásku, Forester ji přijímá. Můžeme tedy říct, že co se tématu stálosti lásky týče, *Love's Victory* se od ostatních děl Wroth poměrně odlišuje, a to tím, že nám předestírá nejen stálou lásku mileneckou, ale také přátelskou, a též ne jeden, ale hned dva neobvyklé případy mužských postav, které jsou ve své lásce stálé a jsou ochotny za svou milou a potažmo za lásku obětovat svůj vlastní život.¹⁸⁹

4.2 Reflexe a zpracování žalu, externalizace utrpení

V této kapitole se zaměřím na to, jak se ženy chovající stálou lásku ke svým milencům vyrovnávají s tím, když jim jejich láska není opětována anebo jim je opětována nedostatečně. Přirozeně totiž ženské postavy dávají emocím průchod a svůj smutek a utrpení ventilují, i když se s těmito problémy každá vyrovnává jinak, po svém.

¹⁸⁸ WROTH, Mary, SIDNEY, Philip; BRENNAN, Michael G. a FINDLAY, Alison (ed.). *Love's Victory*, s. 198.

¹⁸⁹ MILLER, Naomi J. a WALLER, Gary (ed.). *Reading Mary Wroth : representing alternatives in early modern England*, s. 96.

Nejdříve se zaměříme na dílo *Urania*, zde nám poměrně dobrým příkladem k externalizaci utrpení může být sonet z 6. kapitoly. Pamphilie se potýká s neopětovanou láskou Amphilanta, velmi ji trápí, že je vůči ní chladný právě ten, kterého miluje nejvíce. Pamphilie má být zručná v psaní a aby nějakým způsobem reflektovala své trápení, napíše báseň, která zní následovně:

*„Heart drops distilling like a new cut-vine
Weep for the pains that do my soul oppress,
Eyes do no less
For if you weep not, be not mine,
Silly woes that cannot twine
An equal grief in such excess.
You first in sorrow did begin the act,
You saw and were the instruments of woe,
To let me know
That parting would procure the fact
Wherewith young hopes in bud are wracked,
Yet dearer eyes the rock must show.
Which never weep, but killingly disclose
Plagues, famine, murder in the fullest store,
But threaten more.
This knowledge cloyes my breast with woes
T'avoid offence my heart still chose
Yet failed, and pity doth implore.“¹⁹⁰*

Pamphilia doslova říká, že stejně tak, jako smutek sužuje její duši, sužuje neméně i její oči a zároveň, jak vidíme i ve třetím verši od konce, mluví i o bolesti v hrudi. Wroth nám tedy dává najevo, že její bolest způsobená láskou

¹⁹⁰ WROTH, Mary. *The Countess of Montgomery's Urania*, s. 62.

není pouze psychického, ale i fyzického rázu. Zároveň jako původce své bolesti určuje právě Amphilanta, který jí ubližuje svou necitlivostí. Slovo *woe* (tedy *žal*) je v básni zmíněno dokonce třikrát, pravděpodobně proto, aby autorka dala na Pamphiliin žal dostatečný důraz. V posledních dvou verších pak vidíme i značnou zoufalost Pamphilie, která pramení z toho, že ačkoli si vybrala nesprávný subjekt své lásky, i přes veškerou bolest jej miluje. Tato báseň je navíc ukázkovým příkladem externalizace, tedy procesu zhmotnění Pamphiliiných emocí, kdy v díle v podstatě fyzicky vzniká nějaký hmatatelný produkt jejího žalu, v tomto případě báseň, skrze kterou se s žalem snaží vyrovnat. Nejen tato báseň, ale i další v díle jsou příkladem toho, jak Wroth klade důraz na poezii a příběhy a vidí je jako formu sebevyjádření a zároveň útěchy od smutku.¹⁹¹

Stejně, jako se se smutkem vyrovnává Pamphilia, činí tak i některé další ženské postavy. U některých postav víme pouze to, že nějaké básně psaly, jako například u postavy Antissie, která byla dříve zamilovaná do Amphilanta. Ta při ztrátě Amphilanta a v důsledku žalu nad touto ztrátou pročítala Amphilantovy básně a zároveň psala vlastní, příklad nějaké její básně se však v knize nenachází. Jinak je tomu u postavy Alariny, která se se smutkem vyrovnává stejně jako předchozí postavy, ale zároveň můžeme v 17. kapitole nahlédnout i do jednoho z jejích sonetů, ve kterém lze její utrpení poměrně dobře rozklíčovat. Alarina v básni mluví o někom, koho miluje, ale je tímto člověkem odmítnuta. Nejvýraznější jsou v tomto sonetu dva verše, ve kterých říká, že láska tohoto člověka vyhořela a že žár jeho lásky je mrtvý. I Alarina se tudíž vyrovnává s žalem pomocí psaní poezie. Také postava Bellamiry svůj smutek směřuje do poezie, tu nám konkrétněji odhaluje 25. kapitola, ve které Bellamira svou báseň o nestálém milenci předčítá Amphilantovi.¹⁹²

Odlišně se se smutkem vyrovnávala postava Lindamiry, která svůj smutek a vztek vůči nestálému milenci vylíčila a sdělila Pamphiliině. Pamphilia pak s pocity Lindamiry soucítila do takové míry, že je vylíčila v podobě

¹⁹¹ WROTH, Mary. *The Countess of Montgomery's Urania*, s. 62.

ALEXANDER, Gavin. *Writing After Sidney: The Literary Response to Sir Philip Sidney 1586-1640*, s. 300.

¹⁹² WROTH, Mary. *The Countess of Montgomery's Urania*, s. 102, 118, 138.

tzv. *Lindamira's Complaint*, tedy *Stížnosti*, přičemž nejde o jeden, ale hned sedm sonetů, ze kterých je *Stížnost* složena. V prvním sonetu mluví Pamphilia o Lindamiřině bolesti, se kterou se musí vypořádat, ale zároveň dodává, že Lindamira bude svého milého i nadále milovat, i když již bude patřit jiné. Ve třetím sonetu mluví o Lindamiřině srdci, které krvácí a již je pozdě na to, aby jí s tím někdo pomohl. Ve čtvrtém sonetu si má Lindamira přát, aby mohla přijít o paměť, nejspíše z důvodu, aby zapomněla na svého milého a bolest přešla, v pátém pak mluví o planých nadějích, které Lindamiru sužují a v sonetu posledním pak také vidíme pochybnosti o ní samotné.¹⁹³

Pamphilia tudíž v tomto souboru sonetů zobrazila Lindamiřin žal a jeho fáze. Můžeme ale také předpokládat, že se skrze tyto sonety snažila nějakým způsobem ventilovat utrpení nejen Lindamiřino, ale také své vlastní. Postava Doroliny, které je *Complaint* přednesen, si koneckonců všímá toho, že Pamphiliin příběh o Lindamiře je ve skutečnosti více navázaný na ni než na Lindamiru, ale rozhodne se mlčet. My dnes již víme, že tento příběh byl více než na osudu Pamphilie založen na životním osudu samotné Wroth. *Lindamira's Complaint* nám také může v některých momentech připomínat sbírku *Pamphilia to Amphilantus*, kterou je motiv zármutku také protkán, ačkoli je zde poněkud obsáhleji popsán.¹⁹⁴

Ke psaní poezie se zároveň pojí také přirozená potřeba svou poezii s někým sdílet, čehož si v *Uranii* taktéž můžeme povšimnout hned v několika pasážích. Jak již bylo zmíněno, například postava Bellamiry svou báseň o bolesti sdílí s Amphilantem, který ji dokonce za její básnický um pochválí. Postava Doroliny svou poezii sdílí s královnou Neapole (která je též básnířkou) a postava Pamphilie pak sdílí své verše právě s Dorolinou. Dorolina totiž záměrně pozve Pamphiliu za účelem předčítání básní. Právě v tomto momentě Pamphilia Dorolině přednáší soubor sonetů *Lindamira's Complaint*, za který ji Dorolina

¹⁹³ WROTH, Mary. *The Countess of Montgomery's Urania*, s. 163-166.

¹⁹⁴ WROTH, Mary. *The Countess of Montgomery's Urania*, s. 163-166.

ALEXANDER, Gavin. *Writing After Sidney: The Literary Response to Sir Philip Sidney 1586-1640*, s. 301.

obdivuje. Můžeme tedy předpokládat, že sdílení básní je pro některé postavy z *Uranie* další způsob, jak se vyrovnat s utrpením.¹⁹⁵

Některé z postav pak k externalizaci utrpení přistupují poněkud radikálněji. Vhodným příkladem nám může být moment, kdy postava Antissie zjistí, že se jí Amphilantus rozhodl opustit, tudíž své zklamání opět směřuje do psaní poezie a následně své verše ze vzteku vůči Amphilantovi spálí, čímž se v podstatě od tohoto problému snaží odosobnit, distancovat se od své nenaplněné touhy.¹⁹⁶ Pravděpodobně nejvýraznějším momentem, ve kterém můžeme vidět specifický způsob vyrovnání se s žalem, je pasáž 15. kapitoly *Uranie*¹⁹⁷, kdy se postava Pamphilie rozhodne se svým smutkem vypořádat tak, že svou báseň vyrývá do kůry stromu:

*„Majestátní, vlídný strome, nes se mnou
část mého utrpení
jež krutá láska mi do srdce zasela,
uchovej ve svých vráskách mé svědectví,
jež láska vyryla svým trápením,
žal zvrásnil nechráněnou část,
jež radostně se brzy vzdělá v lásky umění
avšak rány, jež vyléčit nelze, mi stále vládnou.“¹⁹⁸*

V této básni Pamphilia doslovně žádá strom, aby převzal část její bolesti na sebe, aby se jí ulevilo a zároveň, aby strom na vlastní kůži okusil její utrpení. Mohli bychom říci, že Pamphilia také naznačuje určitou podobnost mezi ní a tímto stromem, jelikož na kůře stromu v podstatě demonstrovala to, co láska způsobila

¹⁹⁵ WROTH, Mary. *The Countess of Montgomery's Urania*, s. 160-166.

¹⁹⁶ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 128.

¹⁹⁷ WROTH, Mary. *The Countess of Montgomery's Urania*, s. 89.

¹⁹⁸ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 128.

jejímu vlastnímu srdci. Tento moment je v *Uranii* tím nejvíce signifikantním příkladem, jakým se postava vyrovnává s utrpením.¹⁹⁹

O *Pamphilia to Amphilantus* jsme se již zmínili jako o sbírce věnované Pamphiliinu vypořádávání se s bolestí a v podstatě celá sbírka je nám velmi dobrou ukázkou vyrovnávání se s žalem a je vytvořena za terapeutickým účelem, a to ať už budeme mluvit o autorčině alter egu, Pamphiliu, která se skrze verše vyrovnává s utrpením způsobeným nestálým Amphilantem, či o autorce samotné, na kterou mohlo mít psaní takovýchto básní účinek obdobný. Víme totiž, že Wroth byla po dlouho dobu podezírána z toho, že skrze Pamphiliu vypráví svůj vlastní životní příběh a vyrovnává se tak se svou vlastní bolestí.²⁰⁰ Ona sama nám totiž na mnohých místech předestírala nápovědy v podobě rodinných vztahů a lásky k bratranci, které poukazovaly na to, že Pamphiliin příběh zrcadlí její vlastní.²⁰¹

Pokud se zaměříme na tragikomedii *Love's Victory*, nejvýraznějším způsobem vyrovnání se s bolestí by byla pravděpodobně společná sebevražda Philissa a Mussely. Tito dva k sobě sice chovají vzájemnou a stálou lásku, ale v cestě jim stojí postava Rustica, Musselina snoubence, a potažmo také postava Musseliny matky, která jí tento sňatek domluvila, ačkoli proti Musselině vůli. Milenci kvůli tomuto rozhodnutí ze strany matky trpí a obávají se, že jedině po smrti budou moci být spolu. Tento příklad nade všemi předchozími velmi vystupuje, protože jde o nejvíce drastický způsob vyrovnání se s bolestí. Milenci totiž nevidí v jejich svízelné situaci jiné východisko než si společně vzít život. Společná sebevražda dvou hlavních aktérů se nám může zdát jako řešení velmi zoufalé, na druhou stranu ale také velmi odvážné, a jak víme, Philisses a Mussela jsou na konci hry oživeni Venuší, tudíž můžeme říci, že v tomto díle Wroth i tento radikální a drastický způsob vypořádání se s bolestí přinesl své plody.²⁰² Rustic

¹⁹⁹ KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*, s. 128.

²⁰⁰ KASTNEROVÁ, Martina. *"Nepostižitelný prostor ženské vůle": Poetické svědectví Lady Mary Wroth*, s. 30-31.

²⁰¹ ALEXANDER, Gavin. *Writing After Sidney: The Literary Response to Sir Philip Sidney 1586-1640*, s. 300.

²⁰² WROTH, Mary, SIDNEY, Philip; BRENNAN, Michael G. a FINDLAY, Alison (ed.). *Love's Victory*, s. 207-209, 225.

se v momentě smrti dvou hlavních aktérů vzdává svého nároku na Musselu a současně i její matka učiní pokání, načež Venuše milence oživí, aby mohli být konečně spolu.²⁰³

4.3 Vnitřní světy žen, sounáležitost v rámci ženského společenství

V této kapitole se zaměřím na sounáležitost mezi ženami v dílech Mary Wroth. Na úvod bych však chtěla uvést to, jak Wroth celý koncept přátelství vnímá. Jak jsme již výše zmínili, Wroth byla značně ovlivněna Shakespearem, v mnoha ohledech však jeho pohled na některé fenomény převrací. Právě v konceptu přátelství jsou mezi ní a Shakespearem vidět značné rozdíly. Můžeme říci, že u Shakespearea se ve většině případů s přátelstvím osob stejného pohlaví nesetkáváme tak často a pokud ano, bývají většinou považována za podřízená či jsou později nahrazená vztahy milostnými, přičemž přátelství strádají na úkor vztahů. Koneckonců zářným příkladem je moment, kdy ve hře *Romeo a Julie* Romeův přítel Merkucio přichází o život v momentě, kdy je Romeo zaslepen láskou k Julii. Wroth naproti tomu přisuzuje přátelství daleko větší váhu. Dle ní je možné právě díky přátelství mezi dvěma osobami stejného pohlaví nějakým způsobem obrátit životní příběh těchto osob, vyhnout se potenciálně bolestivým vztahům a v návaznosti na to i tragickým příběhům či koncům těchto osob či postav.²⁰⁴

V kontrastu proti Shakespearovi si můžeme zmínit postavy Silvesty a Muselly z díla *Love's Victory*, které nám poslouží jako vhodný příklad toho, kdy je potenciální rivalita mezi oběma postavami přemožena navázáním jejich přátelství, a samotná hra je unikátní ukázkou oslavy ženského přátelství a sounáležitosti.²⁰⁵ Postava Silvesty upřednostní ženské přátelství, cudnost a stálost lásky ke svým přítelkyním namísto romantického vztahu, přátelství je zde tedy kladena mnohem větší důležitost. Právě Silvesta je nezávislou postavou, která navazuje přátelství nejen s ženami, ale i s muži a je nám tak

²⁰³ HANNAY, Margaret P.; LAMB, Mary Ellen a BRENNAN, Michael G. (ed.). *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 2: Literature*, s. 213.

²⁰⁴ SALZMAN, Paul a WYNNE-DAVIES, Marion (ed.). *Mary Wroth and Shakespeare*, s. 137-138.

²⁰⁵ HANNAY, Margaret P.; LAMB, Mary Ellen a BRENNAN, Michael G. (ed.). *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 2: Literature*, s. 213.

ukázkou toho, že žena může být šťastná a úspěšná i v momentě, kdy není vdaná, ale za to je obklopena přáteli.²⁰⁶

Silvestra svým rozhodnutím stát při svých přítelkyních konečně získává svobodu, vzdává se romantické lásky a je tak ušetřena možné bolesti, kterou láska způsobuje. Právě zde tedy vidíme výše zmíněný aspekt, kdy je možné skrze přátelství zcela proměnit životní cestu některé z postav. Wroth zároveň také nechává své postavy navazovat přátelství i s osobami opačného pohlaví, nejspíše proto, aby obrátila klasický shakespearovský narativ, že ženy jsou pro přátelství mezi dvěma muži hrozbou a že muž a žena v podstatě nemohou být přátelé.²⁰⁷

Skrze tyto dvě ženské postavy nám Wroth dává najevo, že přátelství by pro nás mělo být zdrojem náklonnosti, nikoli zdrojem „infekce“, jak říká. Přátelství v jejím pojetí nám nemá škodit, naopak nás má posilovat a má přinášet jisté benefity. V momentě, kdy nás něco sužuje, a nemusí se nutně jednat pouze o romantický vztah, nemá být přátelství o tom, že dvě ženy bok po boku trpí.²⁰⁸ Přátelství má být založeno na sblížení dvou žen, mezi nimiž vznikne láska mimo vztah, láska neromantického charakteru, která je založena na vzájemné oddanosti jedna druhé. Zároveň nám Wroth na příkladu Silvestry a Mussely v kontrastu s Philissem a Lissiem ukazuje, že oddaného a věrného přátelství jsou ženy schopny stejně, jako muži.²⁰⁹

Nejenže je přátelství mezi dvěma ženami v pojetí Wroth daleko odolnější vůči nějakému vnějšímu vlivu ze strany opačného pohlaví než přátelství mužské, zároveň máme díky přátelství s dalšími ženami možnost utvářet si svoji vlastní individuální identitu, a to skrze sledování odlišností mezi jednotlivými ženami. Ženy v díle Mary Wroth jsou ochotny budovat přátelství i přes mnohé rozdíly mezi nimi. Zároveň tvoří v podstatě ženské společenství, díky kterému ví, že i když jsou samy, nejsou osamělé. Ženské postavy si důvěřují, že jedna druhou

²⁰⁶ SALZMAN, Paul a WYNNE-DAVIES, Marion (ed.). *Mary Wroth and Shakespeare*, s. 138-139.

²⁰⁷ SALZMAN, Paul a WYNNE-DAVIES, Marion (ed.). *Mary Wroth and Shakespeare*, s. 140.

²⁰⁸ SALZMAN, Paul a WYNNE-DAVIES, Marion (ed.). *Mary Wroth and Shakespeare*, s. 141.

²⁰⁹ SWIFT, Carolyn Ruth. *Feminine Self-Definition in Lady Mary Wroth's 'Love's Victorie'*.

Online. English Literary Renaissance. 1989, roč. 19, č. 2, s. 171-188. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/43447274>. [cit. 2024-04-01], s. 179.

nezradí a jejich láska ke svým přítelkyním je dokonce tak silná, že by raději zemřely, než aby svou přítelkyni zradily.²¹⁰ To můžeme vidět i na příkladu z *Love's Victory*:

„Betray Musella? Sooner will I die...“²¹¹

Celým dílem *Love's Victory* je pak protkán jakýsi důraz na důležitost přátelství. To si můžeme demonstrovat na příkladu, kdy se na počátku díla konkrétně v první scéně prvního dějství setkáváme s postavou Kupida, který se zapřísáhne, že rozvrátí kromě romantických vztahů i vztahy přátelské. Na konci hry však díky jeho posledním slovům zjišťujeme, že se jeho pohled na přátelství v průběhu hry změnil. Doslova říká, že jeho války lásky skončily a že každý zde na tomto světě si užívá svého přítele, pravděpodobně ve smyslu takovém, že každý z lidí potřebuje mít svého přítele. Můžeme říci, že zakončení hry je v podstatě manifestem přetrvávajících vztahů mezi ženami, které skrze ostatní ženy poznávají sebe samotné.²¹²

Tuto sounáležitost ženských přátelství a ženského společenství si můžeme ukázat i na několika dalších příkladech. V díle *Pamphilia to Amphilantus* problematika přátelství zejména kvůli žánru není více rozpracována, ale v *Uranii* ano. Kupříkladu se v této romanci často setkáváme s pokornou úctou jedné ženy k druhé. Ženy spolu povětšinou mluví velmi příjemně a mnohdy jedna druhou vzájemně chválí. Například již ve 3. kapitole knihy můžeme vidět krátký rozhovor mezi Uranii a Selarinou. Uranie o ní doslova říká:

„(...) a maid of the rarest beauty that eye can behold.“²¹³

V doslovném překladu bychom mohli říci, že o Selarině mluví jako o dívce takové krásy, jakou lidské oko doposud nepoznalo. Také o Uranii samotné se dříve v knize mluví jako o velmi krásné dívce, a proto je záhodno říci, že ačkoli

²¹⁰ SALZMAN, Paul a WYNNE-DAVIES, Marion (ed.). *Mary Wroth and Shakespeare*, s. 142-143.

²¹¹ WROTH, Mary, SIDNEY, Philip; BRENNAN, Michael G. a FINDLAY, Alison (ed.). *Love's Victory*, s. 142.

²¹² SALZMAN, Paul a WYNNE-DAVIES, Marion (ed.). *Mary Wroth and Shakespeare*, s. 146-147.

²¹³ WROTH, Mary. *The Countess of Montgomery's Urania*, s. 54.

je Uranie sama krásná, nemá potřebu soupeřit s ostatními ženami, zdali je některá z nich krásnější, ba dokonce je za jejich krásu chválí a vyzdvihuje.²¹⁴

Stejně tak můžeme usoudit, že i mezi ostatními ženskými postavami této knihy panuje nejen v otázce krásy velmi nízká rivalita. Demonstrovat ji můžeme například také mezi Pamphilií a Antissiou. V momentě, kdy se Pamphilia prochází přírodou a truchlí po Amphilantovi, přistihne ji Antissia, která následně naznačí, že místo, ve kterém Pamphilia momentálně tráví čas, má štěstí, že tam pobývá právě ona. Antissia tak pravděpodobně naznačuje Pamphiliinu vznešenost a svým způsobem jí vyjadřuje úctu, i když nepřímo. Následně také mluví o Pamphiliině srdci jako o pokladu, vyjádří obavy ohledně Pamphiliina smutku a oslovuje jí slovem *friend*, tedy přítelkyně nebo kamarádka.²¹⁵

Aspekt, který můžeme ve výše zmíněné ukázce zpozorovat a který je v této knize nejvíce patrný, je však výše zmíněné sdílení, ať už se jedná o společné přednášení básní či obyčejné svěřením se jedné ženy druhé. Tohoto si můžeme všimnout na několika místech v *Uranii*. Postava Candiany se kupříkladu svěří Pamphilií s obavami, že ji již její milý nemiluje. Dorolina sdílí své verše s královnou Neapole. Pamphilia nechává Lindamiru svěřit se se svým smutkem nad láskou svého nestálého milého. Dorolina pak nechává Pamphilií sdílet své verše a vyprávět jí tak příběh nejen Lindamiry, ale potažmo i svůj.²¹⁶ U všech těchto výše zmíněných příkladů si můžeme povšimnout ženské sounáležitosti. Ženské postavy si vyměňují verše, svěřují se jedna druhé a vyjadřují si podporu v nesnadných životních situacích. Ačkoli zde tento aspekt není tak výrazný jako u *Love's Victory*, rozhodně jej sem Wroth nezapomněla zakomponovat jakožto ukázkou výše zmíněného ženského společenství, kdy ženy, byť jsou v některých momentech samy, ví, že mají své společenství a nejsou tudíž osamělé.²¹⁷

²¹⁴ WROTH, Mary. *The Countess of Montgomery's Urania*, s. 54.

²¹⁵ WROTH, Mary. *The Countess of Montgomery's Urania*, s. 70.

²¹⁶ WROTH, Mary. *The Countess of Montgomery's Urania*, s. 157, 160, 241.

²¹⁷ SALZMAN, Paul a WYNNE-DAVIES, Marion (ed.). *Mary Wroth and Shakespeare*, s. 142-143.

5 ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo analyzovat život a dílo autorky Mary Wroth, která je v českém prostředí doposud nepříliš reflektovaná. Nejdříve jsem se zaměřila na dobový kontext, následně její život v tomto kontextu a poté primárně na její literární aktivitu. Pozornost byla zaměřena na literární vzory, u kterých se autorka inspirovala anebo se od nich svou tvorbou naopak odlišovala, a dále na zpracování ústředních motivů v díle Mary Wroth, a to se zaměřením na ženské postavy a problémy, se kterými se v dílech Wroth potýkají.

Mary Wroth psala svá díla v době, kdy u žen nebylo obvyklé, aby se věnovaly literární činnosti. V oblasti literatury se v její době prosazovali nejvíce muži, kteří podobu literatury určovali. Wroth byla autorkou, která si této mužské tradice byla velmi dobře vědoma, ale nehodlala v ní pokračovat, avšak ani s ní soupeřit. Ačkoli jejími literárními inspiracemi byli slavní mužští spisovatelé jako například Sidney nebo Shakespeare, a byla pokračovatelkou literární tradice rodiny Sidneyů, sama svou tvorbu věnovala jiným, netradičním tématům. Jakožto žena se ve svých dílech zaměřovala právě na ženy, jejich lásku a stálost v ní a zároveň na to, jak ženy lásku prožívají.

V souvislosti s autorčiným životem vychází najevo fakt, že Wroth byla ovlivněna nejen literární tradicí své doby, ale také svými životními vztahy. Na základě analýzy děl jsme si mohli povšimnout, že se v nich velmi často odráží životní příběhy jejího okolí i jí samotné a v dílech tak často můžeme nalézt mnohé paralely mezi jejími ženskými postavami a jí samotnou. Mohli bychom říci, že autorka v podstatě ztělesnila sebe samu v postavě Pamphilie a skrze ni nám dává náhled do svého nitra a ukazuje nám, jak ona sama vnímá lásku.

Mezi její hlavní témata patřila právě ženská láska a její stálost, zároveň ale též sounáležitost žen a jejich společenství a také způsob, jakým se ženy vyrovnávají s utrpením. Všechna tato témata byla v práci podrobně rozebrána a rozdělena do jednotlivých podkapitol. Analýza všech tří autorčiných děl ukázala, že téma stálosti lásky je protkáno celou její literární tvorbou a Wroth na ně klade velký důraz. Toto zjištění je v kontextu jejího života a literární tradice velmi důležité,

neboť tak obrací tradiční pohled na ženu jako na tu, která je ve své lásce nevěrná a nestálá a nabízí nám několik obrazů žen, které si vybírají milovat stálou láskou i přes nestálost jejich milence. Tato stálost lásky byla prezentována na mnohých příkladech z děl Wroth, a stejně tak byl na příkladech představen i její koncept přátelství a to, jak se její postavy vypořádávají s utrpením.

Nelze pochybovat o tom, že Mary Wroth byla významnou autorkou, která se věnovala tématům, jež byla v její době neobvyklá, a tím se vymykala soudobé literární tradici. Byla autorkou první románcé napsané anglickou ženou a stejně tak i první ženskou autorkou anglicky psané divadelní hry. Ačkoli v zahraničí je Wroth poměrně reflektována poměrně hojně, v českém prostředí se jí tak velké pozornosti nedostává. Do budoucna by tak bylo možné téma Mary Wroth znovuotevřít a v rámci překladatelské činnosti je rozšířit o české překlady jejích děl.

6 RESUMÉ

The aim of the thesis was to analyze the life and the work of an English author Mary Wroth in the context of Elizabethan and Jacobean literary culture. I presented the author's life, her literary work and the literary models from which she was inspired or, on the contrary, differed from them. Finally, I analyzed her works in detail, especially regarding the author's perception of women and their love.

The analysis of the works showed how the author rejected the traditional view of women as fickle and unfaithful. From the analysis of the works and individual examples, it is possible to notice that the author reverses this traditional model and through her characters she shows us the constancy of female love, which is the main theme of all three of her works. Wroth was the first female author of the first English romance and also the first English play and although she is widely reflected abroad, she does not receive as much attention in the Czech environment. In the future, it would be possible to reopen the topic and enrich it with Czech translations of her works.

7 SEZNAM LITERATURY

Primární zdroje

1. WROTH, Mary, ROBERTS, Josephine A. (ed.). *The Poems of Lady Mary Wroth*. Baton Rouge: Louisiana State University Press, 1983. ISBN 0-8071-1799-4.
2. WROTH, Mary, SIDNEY, Philip; BRENNAN, Michael G. a FINDLAY, Alison (ed.). *Love's Victory*. Manchester: Manchester University Press, 2021. ISBN 978-1-5261-6717-0.
3. WROTH, Mary. *The Countess of Montgomery's Urania*. Tempe, Arizona: Arizona Center for Medieval and Renaissance Studies, 2011. ISBN 978-0-86698-451-5.

Sekundární zdroje

1. ALEXANDER, Gavin. *Writing After Sidney: The Literary Response to Sir Philip Sidney 1586-1640*. Oxford: Oxford University Press, 2006. ISBN 978-0-19-959112-1.
2. BORMAN, Tracy. *Tudorovci: soukromý život proslulé britské dynastie*. Přeložila Lucie JOHNOVÁ. Praha: Ikar, 2017. ISBN 978-80-249-3255-2.
3. BRENNAN, Michael G., LAMB, Mary Ellen a HANNAY, Margaret P. *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 1: Lives*. London: Routledge, 2015. ISBN 978-1-4094-5038-2.
4. FINDLAY, Allison; SIDNEY, Philip a BRENNAN, Michael G. (ed.). Introduction. In: WROTH, Mary. *Love's Victory*. Manchester: Manchester University Press, 2021, s. 1-57. ISBN 978-1-5261-6717-0.
5. GREENBLATT, Stephen. Introduction. In: GREENBLATT, Stephen (ed.). *The Norton Shakespeare*. 2. vydání. New York: W. W. Norton & Company, 2008, s. 1-78. ISBN 978-0-393-92991-1.

6. HANNAY, Margaret P.; KINNAMON, Noel J. a BRENNAN, Michael G. (ed.). *Domestic Politics and Family Absence*. Londýn: Routledge, 2018. ISBN 9781138378186.
7. HANNAY, Margaret P.; LAMB, Mary Ellen a BRENNAN, Michael G. (ed.). *The Ashgate Research Companion to The Sidneys, 1500-1700: Volume 2: Literature*. Surrey, England: Ashgate Publishing Limited, 2015. ISBN 978-1-4094-5040-5.
8. HILSKÝ, Martin. *Shakespeareova Anglie: portrét doby*. Praha: Academia, 2020. ISBN 978-80-200-3168-6.
9. KALLEN, Stuart A. *Elizabethan England*. San Diego: Reference Point Press, 2012. ISBN 978-1601524843.
10. KASTNEROVÁ, Martina. "Nepostizitelný prostor ženské vůle": *Poetické svědectví Lady Mary Wroth*. Svět literatury. 2018, roč. 28, č. 58, s. 29-60. ISSN 0862-8440.
11. KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: intelektuální kruh Philipa Sidneyho*. Hermés (Pavel Mervart). Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2018. ISBN 978-80-7465-301-8.
12. KASTNEROVÁ, Martina. *Profesionalizace literární kultury: alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*. I. vydání. Hermés (Pavel Mervart). Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2016. ISBN 978-80-7465-203-5.
13. KERMODE, Frank. *The Age of Shakespeare*. New York: Modern Library, 2005. ISBN 978-0-8129-7433-1.
14. LAMB, Mary Ellen. Introduction. In: WROTH, Mary. *The Countess of Montgomery's Urania*. Tempe: Arizona Center for Medieval and Renaissance Studies, 2011, s. 1-33. ISBN 978-0-86698-451-5.
15. LEWALSKI, Barbara Kiefer. *Writing women in Jacobean England*. Cambridge, USA: Harvard University Press, 1998. ISBN 978-0674962439.
16. MARTIN, Randall (ed.). *Women Writers in Renaissance England: An Annotated Anthology*. 3. vydání. New York: Routledge, 2014. ISBN 978-1-4082-0499-3.

17. MAUROIS, André. *A History of England*. Londýn: Jonathan Cape, 1937. ISBN 978-0370002286. Vydání z tohoto roku nemá ISBN. Vloženo je ISBN vydání z roku 1975.
18. MCMANUS, Clare (ed.). *Women and Culture at the Courts of the Stuart Queens*. Hampshire: Palgrave Macmillan, 2003. ISBN 978-1-4039-0260-3.
19. MILLER, Naomi J. "Not Much to Be Marked": Narrative of the Woman's Part in Lady Mary Wroth's *Urania*. *Studies in English Literature, 1500-1900* [online]. 1989, 29(1), 121-137 [cit. 2024-03-30]. Dostupné z: <https://doi.org/10.2307/450457>.
20. MILLER, Naomi J. a WALLER, Gary (ed.). *Reading Mary Wroth : representing alternatives in early modern England*. Knoxville: University of Tennessee Press, 1991. ISBN 0-87049-710-3.
21. MILLER, Naomi J., LARSON, Katherine R. (ed.). *Re-reading Mary Wroth*. New York: Palgrave Macmillan, 2015. ISBN 978-1-349-50247-9.
22. ROBERTS, Josephine A. *The Biographical Problem of Pamphilia to Amphilanthus*. Online. *Tulsa Studies in Women's Literature*. 1982, roč. 1, č. 1, s. 43-53. Dostupné z: <https://doi.org/10.2307/464091> [cit. 2024-03-04].
23. ROBERTS, Josephine A., (ed.). Introduction. In: WROTH, Mary. *The Poems of Lady Mary Wroth*. Baton Rouge: Louisiana State University Press, 1983, s. 3-73. ISBN 0-8071-1799-4.
24. SALZMAN, Paul a WYNNE-DAVIES, Marion (ed.). *Mary Wroth and Shakespeare*. New York: Routledge, 2015. ISBN 978-1-138-78303-4.
25. SWIFT, Carolyn Ruth. *Feminine Self-Definition in Lady Mary Wroth's 'Love's Victorie'*. Online. *English Literary Renaissance*. 1989, roč. 19, č. 2, s. 171-188. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/43447274>. [cit. 2024-04-01].
26. WALLER, Gary. *The Sidney Family Romance*. Detroit: Wayne State University Press, 1993. ISBN 978-0814324363.